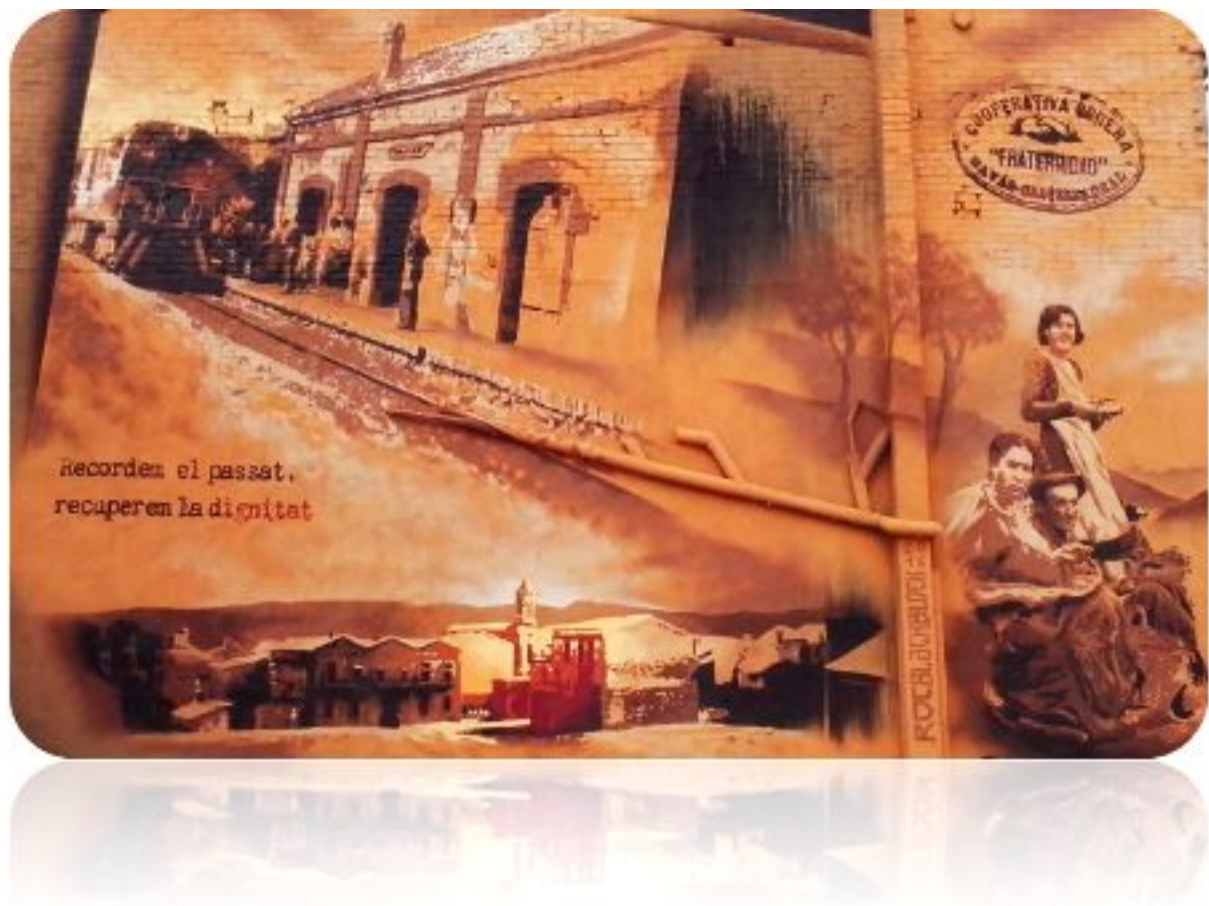

MEMÒRIES D'UN POBLE

El cinema a Navàs

Alice 2000

PORTADA

La imatge que es pot observar a la portada és una imatge del moral que es va pintar, durant la Fira de Primavera del 2016, al lloc on s'havia trobat l'antic Cinema Espanyol del poble de Navàs. L'artista Roc Blackblock va ser qui va pintar el mural amb l'objectiu d'homenatjar el "*Navàs d'abans*". En la pintura es poden identificar velles icones de Navàs, com l'antiga estació de tren, l'església de la Sagrada Família, la Cooperativa Obrera La Fraternitat i els seus treballadors.

AGRAÏMENTS

Primer de tot, vull agrair a la persona que ha fet possible aquest treball de recerca, el meu avi i també el mateix president del Foto Film Navàs, en Josep Obradors Suades; qui ha dedicat part del seu temps a explicar-me la fascinant història cinematogràfica de Navàs. De igual manera, vull donar les gràcies a la meva família, la qual a viscut tant com jo el treball de recerca i també per tota la seva paciència. Vull mostrar també el meu agraïment a la meva tutora del treball de recerca, qui el seus bons consells i suggereixes m'han ajudat a orientar-me. També vull agrair al Sr. Josep M. Badia i Masgrau, l'historiador de Navàs, per el seu ajut desinteressat envers les seves aportacions literàries culturals-històriques de Navàs. I per últim agraeixo a totes les persones entrevistades per la seva col·laboració.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	5
CAPÍTOL 1: L'inici (1900-1970)	8
1.1. Què significà el cinema per Navàs	8
1.2. Navàs com a punt de trobada	10
1.3. El Cinema Modern: El primer cinema de Navàs	11
1.4. El Cinema Espanyol: El cinema de Navàs per excel·lència	13
1.5. El Local Parroquial: El cinema dels petits de la casa	15
1.6. Les productores del cinemes	17
1.7. Antics programes de mà	18
1.8. El menjar	19
1.9. Mapa	19
1.10. El Cine-Fòrum Navàs	20
1.11. La televisió: Possible raó per la qual les persones deixaren d'anar al cinema?	21
1.12. Entrevistes de la generació dels anys 30-70	22
CAPÍTOL 2: El final del cinemes a Navàs (1970-2000) ...	27
2.1. El final del Cinema Espanyol	27
2.2. El Cinema Petit Palace: El últim cinema de Navàs	28
2.3. El menjar	30
2.4. Entrevistes de la generació dels anys 70-00	30
CAPÍTOL 3: Foto Film Navàs (1978-actiu)	35
3.1. Què és el Foto Film Navàs?	35
3.2. Primeres activitats de l'associació	36
3.3. Concurs Nacional de Cinema Amateur	36
3.4. Cinema a la fresca.....	37
3.5. Cinema per recordar	38
3.6. Recuperació dels projectors cinematogràfics	39
3.7. Altres activitats de l'entitat	41
3.8. Importància del Foto Film Navàs dintre La Fira de Primavera de Navàs	41
3.9. Entrevista al president del Foto Film Navàs	44

CAPÍTOL 4: L'evolució dels cinemes (2000-actualment)	47
4.1. L'evolució dels locals de cinema.....	47
4.2. Entrevistes de la generació dels anys 00-actual.....	49
5 CONCLUSIÓ	52
BIBLIOGRAFIA	58
WEBGRAFIA	58

INTRODUCCIÓ

El treball de recerca és un projecte en el qual, un s'ha de sentir a gust mentre el faci, ja que hi passarà moltes hores treballant-hi. Per aquesta raó, vaig decidir que el meu tema hauria de estar relacionat amb una afició meua, així podria disposar de més coneixements alhora de redactar-lo. La primera i única idea que se'm va ocórrer, perquè vaig tenir molt clar que volia que sigues aquesta, va ser la del cinema. Però què podia explicar del cinema, si ja estava tot escrit... així que després de passar temps pensant-hi, vaig decidir enfocar-me en els cinemes de Navàs: quins hi havia, la seva història, com van evolucionar, què significà per la gent de Navàs, què van aportar...

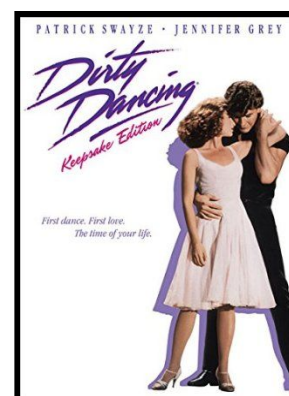
Vaig decidir, que aquest treball es dividiria en quatre capítols:

1r capítol: El cinema a Navàs entre 1900 i 1970. L'època que va viure la generació de molts dels avis d'avui en dia. En aquest capítol presentaré la història de tres cinemes: el Cinema Modern, el Cinema Espanyol i el local Parroquial. També presentaré el funcionament del que fou una de les entitats més icòniques de Navàs, l'objectiu de la qual era realitzar col·loquis d'àmbit cinematogràfic: el Cine-Fòrum.

Pel·lícula "Allò que el vent s'endugué" (1939)

2n capítol: El cinema a Navàs entre 1970 i 2000. L'època que va viure la generació de molts dels adults d'avui en dia. En aquest capítol destacaré la història del Petit Palace, el cinema més modern del poble i l'últim en tancar de Navàs. També explicaré el final del Cinema Espanyol.

Pel·lícula "Dirty Dancing" (1987)

3r capítol: El 12 d'Abril del 1978, un grup de persones van crear una Associació Cultural dedicada al món de la fotografia i el cinema: el Foto Film Navàs. Aquesta entitat continua sent vigent després de gairebé 50 anys i segueix mantenint la cultura d'un poble des dels seus inicis. ***Membres actuals del Foto Film Navàs***

4t capítol: Amb l'arribada del s. XXI, es tancà el últim cinema de Navàs (finals de la dècada dels 90's). Per aquest motiu, en aquest capítol explicaré l'evolució del cinema i la seva situació actual. Alhora presentaré quin és el cinema que, actualment, va la gent de Navàs.

Pel·lícula “Els odiosos vuit” (2015)

OBJECTIU I FINALITAT CULTURAL

L'objectiu principal d'un treball de recerca és crear un projecte que no s'hagi fet mai. La idea és que aquest pugui ser construït a partir d'una base i elaborat amb la dedicació d'un mateix. De fet, jo tenia la idea (el cinema), però no la finalitat del treball. Però, després del intent fallit dels meu treball de recerca anterior, vaig decidir posar cap i peus i començar a pensar en un tema, el qual tingues afinitat amb el cinema i que no sagues explicat anteriorment. El meu objectiu era despertar l'emoció dels meus futurs lectors, de manera que vaig decidir endinsar-me dins la història del meu poble i la dels seus cinemes, ja que Navàs fou un poble de gran riquesa cinematogràfica.

Com a part pràctica del treball, vaig decidir crear un llibre on quedés constància de tota la història cultural, d'àmbit cinematogràfic, viscuda a Navàs, ja que gran part del treball s'ha anat construint amb les memòries de diferents persones. De fet, aquest és el meu objectiu, que la història local del cinema a Navàs pugui ser guardada en un llibre, perquè així no acabi sent perduda. Gràcies a la biblioteca de Navàs, el meu llibre anomenat “Memòries d'un poble”, podrà ser llegit per aquelles persones que ho vulguin.

OBJECTIU I FINALITAT DEL TREBALL DE RECERCA

Després d'haver explicat els meus objectius i la meva finalitat, el meu treball de recerca, com qualsevol altre, té la funció d'arribar a una conclusió, de descobrir una realitat.

En el meu treball es podrà comprovar, especialment en el primer capítol, la importància que els habitants de Navàs li donaven al cinema. Al llarg del projecte un podrà veure, la creació, evolució i final de tots els cinemes i entitats d'àmbit cinematogràfic que hi hagueren al poble.

Les entrevistes incorporades al final de cada capítol, tenen la finalitat de transmetre el canvi de mentalitat i opinió de les diferents generacions envers els respectius cinemes de la seva època, especialment durant la seva joventut. Les idees mencionades a través d'aquestes entrevistes es podran veure incloses al llarg del treball.

Entre les entrevistes i la història dels diferents cinemes i entitats, un podrà anar veient l'evolució del cinema a Navàs, tant des del punt de vista físic com des del punt de vista concepciu de les persones.

Com a conclusió, i al mateix temps, resultat del meu treball, serà la deducció, a partir de tota l'evolució comentada, de la situació en que es troba actualment el cinema i de la situació en que es podrà trobar en un futur proper, és a dir, el la possible direcció que agafarà el cinema en els propers anys.

FONTS D'INFORMACIÓ

El llibre local, *“Navàs, Història en imatges (1890-1975)”*, m'ha servit per desenvolupar la història dels dos primers cinemes de Navàs, el Cinema Modern i el Cinema Espanyol i el llibre cultural, *“Fira de Primavera (1933-2007)”*, ha sigut de gran ajuda alhora d'explicar la trajectòria del Foto Film Navàs per la Fira de Primavera de Navàs. Els dos llibres foren escrits per el historiador de Navàs, el Sr. Josep M. Badia i Masgrau. No obstant això, el meu treball de recerca no hagués sigut possible, sense el testimoni del president del Foto Film Navàs, en Josep Obradors Suades, el qual ha dedicat part del seu temps a explicar-me les històries dels diferents cinemes i entitats de Navàs durant el s. XX.

NOTA: En les pàgines del treball de recerca, les quals no es vegin la font d'informació utilitzada es perquè la font és pròpia, de testimonis o entrevistes

CAPÍTOL 1

L'inici (1900-1970)

1.1. QUÈ SIGNIFICÀ EL CINEMA PER NAVÀS

És evident que la història ha canviat, i no tant sols la del cinema, sinó també la del jovent d'avui en dia. La història ha deixat un gran espai entre la que fou la generació dels joves del s. XX i els joves del s. XXI. Els avenços que ha donat la tecnologia podrien ser els possibles causants.

Avui en dia, tant nens com nenes ja no surten a jugar al carrer de la mateixa manera que ho feien els d'abans. Durant el segle passat, els joves dels diferents carrers s'ajuntaven per jugar a futbol, a amagar, a princeses... però sobretot sortien a viure increïbles aventures cada dia.

¹*La unitat dels rangers de l'Agrupament Escolta Ali Bei de Navàs (1961)*

“Era el únic que coneixíem en aquell temps”, Rafa Carmona Herrera 12/09/2017.

No em mal entengueu, el jovent de la generació XXI juga als mateixos jocs d'abans, que per sort, és una cosa que no s'ha perdut al llarg del temps i que no es perdrà, ja que sempre existirà dintre d'un nen el sentiment de viure noves aventures. Però, la tecnologia parla per si sola i la seva addicció no és ninguna broma. Un jove, d'avui en dia, juga dins l'escola amb els seus amics, no obstant això ¿Què hi ha més enllà de l'escola per el jove? Doncs el cas és: no gaire més que una estona en algun parc del poble i més tard, gastar una gran part de les hores de la seva tarda jugant a la Play Station, la Nintendo o a qualsevol altre joc electrònic d'aquests dies. He sigut nena i em passava el dia jugant a la Nintendo i mirant la televisió.

En canvi els joves de la generació del s. XX, a part de jugar dintre el recinte escolar, es passaven les tardes jugant a imaginar-se diferents situacions, en les quals poguessin ser grans herois o bellíssimes princeses. No obstant això, els nens i nenes de inicis i mitjans del segle XX també treballaven, ja que abans quan un nen tenia 12 anys, ja el podies veure treballant en una fàbrica tèxtil, per recollir el cotó de dintre les màquines.

¹ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Pàg. 204

Però tot va canviar quan va aparèixer, de igual manera que els joves d'aquests dies, una nova tecnologia que no havien vist mai fins aquell temps, un nou espai estrany, però a la vegada interessant per a ells, que canviaria, no només les seves tardes de cap de setmana, sinó les de tot un poble: el **cinema**.

Imagina't el que devia ser per una persona d'un petit poble com era Navàs a principis del segle XX, el qual no arribava ni els ²1000 habitants, veure com projectaven aquella estranya imatge que, sense cap ni peus, es movia totalment sola. Com es podia explicar aquell fenomen per a ells.

Els espectadors tenien la sensació de que la imatge del cinema se'ls havia de venir a sobre, fet que els passà els primers espectadors d'un dels primers curtmetratges que es feren l'any 1895

a París per als germans Lumière, anomenat "*L'arribada d'un tren a l'estació Ciotat*", el qual produïa que els mateixos espectadors s'espantessin quan el tren s'apropava a la pantalla.

³*Pel·lícula "L'arribada d'un tren a l'estació Ciotat" (1895)*

Amb l'arribada dels anys 30, va començar una fascinant època dins el cinema, la qual va durar fins els anys 60, posant de cap per vall a tot el món: **l'època daurada del cinema**. El cinema era molt popular durant aquells anys, i no només pel simple fet de que sigues una cosa molt innovadora, sinó també per l'aparició d'aquells icònics "westerns", d'on sortien celebres herois, muntats en increïbles cavalls o per aquelles parelles procedents dels grans "dramas", les quals només podien existir en la ficció. La idea de veure totes aquelles històries, en forma de pel·lícula, quan fins aleshores un només les podia haver trobat en un llibre, era un fet inimaginable i impressionant.

² M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Navàs, una població en constant creixement. Pàg 12.

³Notizie Metropolitane: <http://notizie.cittametropolitana.genova.it/2016/06/sivori-120-anni-di-film-e-il-cinema-piu-antico-ditalia-sfida-il-futuro-video-di-tabloid/> [en línia] [consulta 30 de Desembre de 2017]

Era emocionant conèixer les diferents històries que es podien crear, les diferents persones que les podien interpretar, ja que en aquells anys el que un coneixia era tant sols el seu poble i la gent que hi vivia en ell. Ja era un gran luxe poder sortir del poble i poder visitar les grans ciutats com per exemple Barcelona. Aquest fet, produïa que la gent tingués un gran interès per tot el que estigues relacionat amb aquell món, el qual només podia ser vist a través de la pantalla del cinema.

Avui en dia, la majoria de persones pensen que el cinema és un entreteniment, però anys enrere aquesta opinió era molt diferent. Les pel·lícules eren com una font de coneixement, especialment si eren de procedència nord-americana. El cinema mostrava als espectadors com vivien les persones d'Amèrica, els seus costums, les seves tradicions, el seu llenguatge, la forma d'expressar-se, la forma de vestir, el seu menjar, les seves ciutats... Fins i tot, les pel·lícules mostraven llocs com el mar o el desert, que fins aquell moment eren desconeguts per aquelles persones que vivien al centre de Catalunya.

1.2. NAVÀS COM A PUNT DE TROBADA

Navàs, no fa ni tant sols 100 anys, era un petit poble que no arribava als 1000 habitants. Però no va ser fins ben entrat el segle XX, que no es va convertir en el poble cap del municipi, que fins aleshores havia estat Castelladral.

Diverses fonts m'han comentat que tant els seus avis com els seus pares, els quals provenien de pobles veïns, sempre anaven en direcció Navàs quan aquests havien de fer la compra de la setmana. De fet, Navàs disposava de la Cooperativa La Fraternitat, una cooperativa de consum.

El mateix succeïa en el cas dels cinemes, perquè amb els anys 50, Navàs ja n'havia tingut tres: el Cinema Modern, el Cinema Espanyol i el Local Parroquial. És veritat que durant aquell temps, Navàs era considerat un poble petit, no obstant això, disposava d'una gran riquesa cinematogràfica. Es podria dir que era molt semblant a un punt de trobada per a tota la gent de les localitats veïnes, perquè encara que cada poble disposés, més o menys, d'un cinema, Navàs continuava sent una referència d'àmbit cinematogràfic.

És possible que Navàs fos un poble de cert pes durant els anys 30, ja que va rebre l'honor, l'any 1932, de ser visitat per el mateix president de la Generalitat, en Francesc Macià. El mateix Ajuntament de Navàs el va convidar perquè pogués assistir a la festa d'inauguració del canvi de noms dels carrers.

En aquesta foto podem apreciar la carretera venint de Manresa, plena de gent. En el centre,

davant l'ajuntament podem veure el cotxe del president. En aquest, el president és l'home de cabell blanc, que ens dóna l'esquena amb un ram a les mans. Aquest ram li va regalar a la filla de l'alcalde Pere Prat, situada al centre del cotxe, vestida de blanc, amb el seu pare, que és qui porta el barret.

⁴*Visita del president de la Generalitat, Francesc Macià (1932)*

1.3. EL CINEMA MODERN: EL PRIMER CINEMA DE NAVÀS

A Navàs hi han hagut quatre cinemes en total. La majoria han existit durant molt de temps, però alguns únicament uns quants anys. El recinte de cada un d'ells es feia servir, no només per a la projecció de pel·lícules, sinó també per al teatre, un art també molt popular en aquell temps a Navàs. El primer d'ells que es va crear i va començar a funcionar va ser el cinema Modern.

INICIS

El **Teatre-cinema l'Ateneu** va ser el primer local que va presentar el cinema a la gent de Navàs. Allà es feien activitats relacionades amb el teatre, el ball i el cinema. El seu creador va ser en Joan Pascual Marigot. Estava ubicat a la cantonada del carrer Passeig Ramon Vall i el carrer de Delfina Bonet.

⁵El cinema es va obrir l'any 1905, en un principi amb l'objectiu de ser una gran atracció per la gent durant la Festa Major de Navàs. Allà és on es feren per primera vegada les primeres sessions cinematogràfiques del poble, les quals, com ja se sap, foren un rotund èxit, així que es va decidir que aquesta activitat continués successivament durant les jornades de la Festa Major. No sempre havia tingut aquest nom. En un principi el seu nom va ser Saló Nou, però any després va canviar a Sala Nova. Més tard canviaren el nom a Sala Jardí i no fou fins l'any

⁴ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Pàg 66.

⁵ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. L'activitat teatral. Pàg. 175-176

1918 que el seu nom es consolidà a Teatre-cinema l'Ateneu en honor a la entitat que s'hi situà al mateix lloc, l'Ateneu Navassenc.

- ⁶L'Ateneu Navassenc fou una entitat cultural i recreativa, fundada el 1918 per persones influents econòmicament i socialment al poble. Com a entitat cultural, feia conferències sobre el món de la cultura i treballava en el manteniment d'una escola. En canvi, com a entitat recreativa s'ocupava del cafè, que avui en dia és el conegut restaurant Cal Ramón; del cinema i la popular pista de ball, Dancing Park.

⁷TRANSCURS

En els anys 10, el cinema ja funcionava de manera regular, però no fou fins l'any 1921 que es despatxaven al voltant de unes 250 entrades per setmana, un gran número tenint en compte que Navàs en aquell any tenia al voltant de 1200 habitants. Les pel·lícules eren de cinema mut i en blanc i negre, en algunes ocasions estaven acompanyades de música gravada o bé en directe. Va ser el 1932, quan s'estrenà el cinema sonor al poble, amb la pel·lícula *"La desfilada del amor"*, una comèdia musical que fou un gran èxit en el seu moment.

⁸Pel·lícula *"La desfilada del amor"* (1929)

⁹Fou aproximadament a meitats dels anys 30 que s'ordenà la clàusula del cinema a causa de la guerra civil. Però el 1942 tornà a funcionar amb normalitat, aquesta vegada amb el nom canviat a Cinema Nou i el 1946 a Cinema Modern.

⁶ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Ateneu Navassenc. Pàg 173-174.

⁷ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. El cine a Navàs. Pàg 183.

⁸ DivX Clásico: <http://www.divxclasico.com/foro/viewtopic.php?t=25475> [en línia] [consulta 24 de Setembre de 2017]

⁹ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. El cine a Navàs. Pàg 183.

FINAL

¹⁰Malauradament el Cine Modern va tancar les seves portes l'any 1953. Més tard es va enderrocar. Avui en dia és l'actual aparcament de cotxes del restaurant Cal Ramon. Fou un gran cinema i sempre serà recordat com el primer cinema de Navàs i una petita part de la vida de tots els seus espectadors.

¹¹*Aparcament, avui en dia, del Restaurant Cal Ramon*

1.4. EL CINEMA ESPANYOL: EL CINEMA DE NAVÀS PER EXCEL·LÈNCIA

El Cinema Espanyol va ser el cinema més conegut entre tots els cinemes de Navàs. Fou el cinema per excel·lència, que no deixà de brillar mai, per això cal viatjar cap els seus inicis.

INICIS

El Cinema Espanyol va ser creat l'any 1930, per dues grans associacions d'aquella època: la Fraternitat Cultural Republicana i la Cooperativa Obrera La Fraternitat.

¹²- La **Cooperativa Obrera La Fraternitat** es va crear l'any 1910, sota el nom de Cooperativa Obrera Germanor, però més tard durant l'època en què el dictador Primo de Rivera regia Espanya, aquest nom va haver de ser canviat per el de Cooperativa Obrera La Fraternitat. Gràcies a la República, es va poder catalanitzar els anys 30. La cooperativa ocupava quatre carrers: el carrer Juan Pascual, el carrer de la Pau, el carrer de Sant Josep i el carrer de Pau Duarri.

Una cooperativa és un conjunt d'empreses gestionades pels seus respectius socis (en el cas de Navàs la majoria dels socis eren de la classe obrera), que actuen de forma democràtica totes juntes amb la intenció de respectar una sèrie de normes econòmiques, socials i culturals.

¹⁰ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. El cine a Navàs. Pàg 183.

¹¹ Foto extreta del Google Maps

¹² M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. La Cooperativa La Fraternitat. Pàg 169.-170

¹³***Francesc Masià al balcó de la Cooperativa La Fraternitat (1932)***

Aquesta cooperativa de Navàs era una cooperativa de consum. Constava de les principals botigues bàsiques per un poble: una botiga principal de queviures, un forn de pa, una lleteria, una carnisseria i una cansaladera; i diferents serveis com un molí de farina i una fàbrica de sabó. Fou una cooperativa realment grandiosa que havia arribat fins a 236 socis, un fet no gaire comú per un poble tant petit com era Navàs. La cooperativa era una de les raons per a les quals venia tanta gent de les contrades veïnes. A part de tenir totes aquelles botigues i serveis també ajudava al cafè i l'escola del Centre Nacionalista Republicà.

Un podria dir que la cooperativa fou un símbol icònic per a la història navassenca, especialment durant l'època del franquisme i la guerra civil, ja que representava els interessos de tots els sectors obrers, menestrals i pagesos. Molts dels membres de la cooperativa formaren part del Centre Nacionalista Republicà i del Sindicat Únic de Treballadors.

- ¹⁴El **Centre Nacionalista Republicà** es construí l'any 1919, 19 anys més tard que la Cooperativa Obrera La Fraternitat, fundat per Miquel Bosch. La seva seu estava situada al cafè Llobregat (número 39 de la Carretera). El Centre organitzava una sèrie de balls per a tot el poble i distints actes per la Festa Major. També va fundar la seva pròpia escola l'any 1920. El 1923 el Centre Nacionalista Republicà va construir un edifici en el mateix lloc que estava situada la Cooperativa Obrera La Fraternitat, en el qual va traslladar el cafè i l'escola. No obstant això, la sort que tenien fins aleshores s'acabà amb la dictadura de Primo de Rivera el qual, en estar totalment en contra del catalanisme, va fer que el setembre del 1926 li traguessin la paraula Nacionalista al Centre, que es va fer anomenar des de llavors Centre Cultural Republicà. Un any després la sort del Centre va ser molt pitjor, a causa del mateix dictador va haver de posar fi a tots els seus serveis. Però quan la dictadura estava arribant al seu final, el Centre va tornar a recuperar el seu funcionament, obrint totes les seves seccions. Des d'aquell moment tot tornà a la normalitat però, a causa de problemes econòmics, va haver de vendre tot el que tenia a la Cooperativa La Fraternitat. De manera que el nom de Centre Cultural Republicà passà a anomenar-se Fraternitat Cultural Republicana

¹³ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Pàg 67

¹⁴ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Centre Nacionalista Republicà. Pàg 177

en honor a la ajuda que li dona la seva companya la Cooperativa, ja que les dues tenien dirigents comuns.

La Cooperativa La Fraternitat i la Fraternitat Cultural Republicana col·laboraren per crear l'any 1930 un teatre-cinema com a part de l'ampliació de l'edifici. Quatre anys després inauguraren un nou cafè. Més tard el 6 d'Octubre de l'any 1934 el Govern Civil ordenà la clàusula del teatre-cinema, l'escola i el cafè. Foren oberts altra vegada l'any 1936 en totes les seccions i l'any 1939 el cinema en si, anomenant-lo des d'aleshores Cinema Espanyol.

¹⁵**TRANSCURS**

El Cinema Espanyol estava situat a la cantonada d'entre dos carrers: el carrer de la Pau i el carrer Juan Pascual. La seva història durant els anys 40-70 no va tenir tants daltabaixos com en els seus inicis, però després que es tanquessin tots els serveis de la Cooperativa a causa de la Guerra Civil, les botigues que tenia la Cooperativa no es van tornar obrir; tant sols com hem dit el cinema, l'escola i el cafè. Durant gran part de la seva història, el cinema va estar fent pel·lícules per adults. No obstant, més tard aquelles pel·lícules es tornaren en pel·lícules romàntiques, de comèdia...en les quals poguéis anar tot el públic, sinó no hagués sigut el cinema més famós de Navàs. Va ser sempre el cinema de referència, el cinema que tothom havia anat alguna vegada.

El seu final, no va ser fins als anys 80, així que en parlarem més tard.

1.5. EL LOCAL PARROQUIAL: EL CINEMA DELS PETITS DE LA CASA

El local parroquial es va construir l'any 1942, justament amb el tancament del primer cinema de Navàs, el Cinema Modern. Però no va ser fins el 1953 que es va començar a fer cinema. L'objectiu del cinema era poder projectar pel·lícules aptes per a tots els públics, especialment per a famílies i infants, ja que l'altre cinema que existia en aquella època era el Cinema Espanyol, el qual projectava pel·lícules per adults. El Local Parroquial va ser el cinema que més poc va durar entre els quatre que hi van haver, per tant no hi ha cap mena d'existència que et pugui explicar com havia sigut, excepte els seus espectadors.

INICIS

¹⁵ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. El cine a Navàs. Pàg 183.

El Local Parroquial es trobava al Carrer Mossèn Horta. Fou creat per la Parròquia a través de l'Acció Catòlica, l'any 1942. La Parròquia va ser molt influent dintre del poble ja que era creadora del basquet, les sardanes, les corals i fins i tot el mateix Cine-Fòrum de Navàs. No va ser fins l'any 1953 que es començaren a fer les sessions de cinema.

TRANSCURS

El Local Parroquial apart de fer cinema, ja s'hi havien fet moltes altres activitats com: teatre, vetllades, conferències, actes lúdics com la comunió, missa... ja que era la seu de l'Acció Catòlica.

El local durant un temps en els 40's, va exercir la funció que realitzava l'església, per exemple s'hi van realitzar comunions i fins i tot missa. Això es devia a que l'església va haver de passar per un sèrie d'obres i reformes, ja que l'estaven ampliant, per tant aquesta mateixa va haver de traslladar-se a un altre lloc.

El local parroquial va presentar una sèrie de desavantatges per a tots els espectadors que hi acudien, els quals foren: la recordada i també pèssima estufa, que produïa un horrible fum per tot el recinte, provocant d'aquesta manera el malestar de les persones . També era un inconvenient la forma en que estava establerta la sala de la projecció, ja que a causa de la manca de grades i el terra totalment pla, era possible que els espectadors tinguessin problemes per poder veure la pantalla; i com a últim inconvenient que cal destacar, que també era present en el Cine Español i el Cinema Modern, eren els pèssims seients que hi havia, ja que eren tan sols cadires de fusta, on les persones havien de seure durant més d'una hora. No obstant, va ser el primer cinema dedicat a les famílies i els infants, fet que li donà gran èxit.

¹⁶ Local Parroquial durant els 50's

El Local Parroquial i el Cinefòrum havien estat en un principi molt units, ja que el local fou el lloc on es van realitzar les primeres sessions de Cine-Fòrum. No obstant, l'entitat va tenir alguns problemes per projectar i comentar segons quines pel·lícules ja que l'església no les trobava correctes de realitzar per motius religiosos.

¹⁶ M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Pàg 93.

Cap els anys seixanta, també es van realitzar sessions només per el públic adult, molt controlades per l'església

FINAL

El Local Parroquial va tancar les seves portes aproximadament durant els anys setanta. Hi ha qui diu que el local ja no era rentable o bé que ja no venia molta gent, no obstant aquests motius no se saben amb exactitud. El local es va vendre a uns compradors, els diners del quals s'utilitzaren per construir el que seria avui en dia l'edifici del Casal Sant Genís. El Local Parroquial va ser demolit.

Avui en dia, hi podem trobar la botiga de "Les delícies", entre altres, les quals ocupen el lloc on hi havia hagut el local.

¹⁷Carrer Mossèn Horta, lloc on es trobava el Local Parroquial

1.6. LES PRODUCTORES DELS CINEMES

A Navàs sempre hi havien subsistit al mateix temps, com a mínim i màxim, dos cinemes, començant amb la parella del Cinema Modern i el Cinema Espanyol, seguits del Cinema Espanyol i el Local Parroquial i finalment el Cinema Espanyol i el Petit Palace. Tots els cinemes tenien un contracte amb una o varies productores les quals els aportaven diferents pel·lícules. Cada casa tenia les seves respectives pel·lícules i un cinema amb qui comercialitzar-les, és a dir, no podien vendre-les a qualsevol altre cinema, tant sols amb aquell que tingués el contracte. D'aquesta manera les pel·lícules de cada cinema no coincidien entre elles, fent que poguessis escollir entre una àmplia varietat d'elles. Però, és veritat que durant uns anys les diferents productores es van anar passant les seves pel·lícules més conegudes.

Algunes de les productores amb els que els diferents cinemes mantenien un contracte foren: Paramount Pictures (fundació 1912), Universal Studios (fundació 1912), United Artists (fundació 1919), Metro-Goldwyn-Mayer (fundació 1924), Cifesa (fundació 1932) i 20th Century Fox Film Corporation (fundació 1935), entre altres.

¹⁷ Google Maps

1.7. ANTICS PROGRAMES DE MÀ

Els catàlegs actuals dels cinemes, no tenen ni punt de comparació amb els d'abans. Podríem dir que la diferència més notòria és el fet que els catàlegs d'avui en dia estiguin replets de pel·lícules recent estrenades, mentre que els catàlegs dels cinemes de Navàs durant els anys 30-40 en tenien com a molt un parell anunciades.

El catàleg era d'una pàgina en la portada de la qual es veia la imatge de la pel·lícula més destacada de la setmana, amb els noms dels seus respectius actors/actrius o la imatge del actor/actriu principal de la mateixa pel·lícula. A la cara del darrere et trobaves amb una petita introducció del que serien els horaris del cinema. Llavors et feien cinc cèntims sobre la història de la primera pel·lícula i perquè era tant important que no te la perdessis. Més avall, podies veure el nom de la pel·lícula que faria de complement de la principal, perquè sempre feien dues pel·lícules, la principal i més important i la secundària. Finalment, al peu de la pàgina del catàleg, et mostrava quina seria la gran pel·lícula que podries veure la següent setmana.

1.8. EL MENJAR

El menjar que es consumia per acompanyar les pel·lícules era molt diferent del que és ara en el s. XXI. Les lllaminadures, patates, fruits secs,... i fins i tot les crispetes ja es consumien en aquella època. Malgrat la popularitat de les crispetes, els aliments que seguien sent primordials i icònics durant la primera meitat del s. XX eren els cacauets i les xufes (tubercle d'una planta, la xufera).

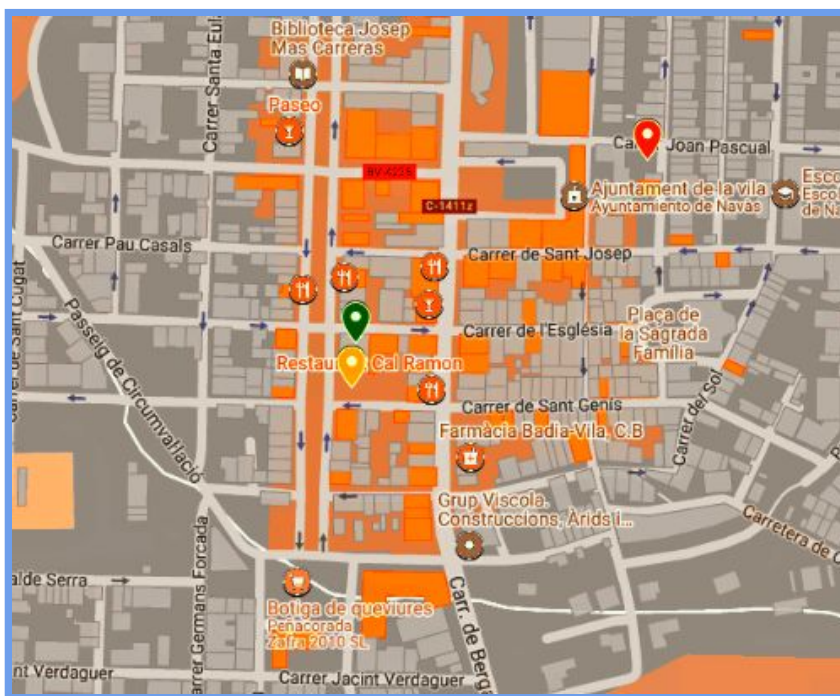

¹⁸Xufes i ¹⁹cacauets

1.9. MAPA

Aquesta imatge és un mapa sobre els llocs on estaven situats els diferents cinemes de Navàs. Com es pot veure el Cinema Modern i el Local Parroquial estaven a banda i banda, però mai van coincidir durant el seu funcionament, en canvi el Cine Español es trobava més lluny, al darrere de l'Ajuntament i de l'Escola Municipal de Música de Navàs.

- *CINEMA MODERN*
- *LOCAL PARROQUIAL*
- *CINE ESPAÑOL*

¹⁸All About Africa: <https://dorasabaa.wordpress.com/2015/07/22/did-you-know-tiger-nuts-can-help-you-lose-weight/> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]

¹⁹Biblioteca Virtual: <http://bibliotecavirtual.diba.cat/salut/els-cacauets-un-llegum-amb-alt-contingut-en-proteines> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]

1.10. EL CINE-FÒRUM NAVÀS

La primera sessió de Cine-Fòrum va sorgir d'una conferència quaresmal de la Parròquia, l'any 1958. D'aquí va arrencar una nova entitat, el Cine-Fòrum Navàs, creada per l'Acció Catòlica.

El Cine-Fòrum fou una entitat molt icònica a Navàs. La seva activitat consistia en visionar una pel·lícula i després comentar-la, dit en poques paraules, era un col·loqui.

Les pel·lícules que es comentaven eren en general pel·lícules de temàtica social, seguides de pel·lícules de temàtica religiosa, racial, política, bèl·lica... Es van fer pel·lícules com: *"Un raig de llum"* (comèdia musical, 1960), *"L'home del ferrocarril"* (cinema dramàtic, 1956) i *"El lladre de bicicletes"* (cinema social, 1948), entre moltes altres. Les pel·lícules podien ser americanes, italianes, espanyoles, alemanyes... el ventall era molt ampli.

Sobretot no buscaven pel·lícules comercials, sinó pel·lícules que aportessin un missatge a l'espectador. Els directors eren el tema principal del col·loqui i l'espectador intentava esbrinar què era el que el director volia aconseguir transmetre amb la seva pel·lícula, quina era la seva manera de pensar. Un dels directors que podem destacar fou el italià Federico Fellini, que dirigia pel·lícules molt difícils de comprendre.

El funcionament de les sessions era el següent: primer de tot es presentava la pel·lícula, és a dir, quins eren els actors/actrius que hi sortien, el tipus de gènere donat, el director/a que l'havia produït,..., llavors es visionava la pel·lícula i en acabar-la es feia el col·loqui d'aquesta on cada persona aportava el seu punt de vista. Les sessions sempre eren conduïdes per una persona, el mateix president del Foto Film Navàs, en Josep Obradors Suades, membre també de la junta del Cine-Fòrum, en va arribar a conduir-ne alguna. Els espectadors eren molt diversos, no hi havia una edat determinada.

Primer cartell del Cine-Fòrum (1958) i catàleg del Cid

El Cine-Fòrum repartia per totes les taules d'anuncis de Navàs, els cartells que anunciaven la pel·lícula que es realitzaria. El cartell presentava el títol de la pel·lícula i una anàlisi tècnica d'aquesta. Més tard al entrar a la sessió es repartien una sèrie de catàlegs, els quals contenien tota la informació (apreciació moral, fitxa tècnica, argument, tècnica i interpretació) de la pel·lícula.

El Cine-Fòrum no tan sols es realitzava a Navàs, sinó que fou una activitat que es va estendre per tota Espanya, durant aquells anys. El Cine-Fòrum de Navàs havia col·laborat amb altres Cine-Fòrum com el de l'Ametlla de Marola i el de Puig-Reig.

El germà del Cine-Fòrum era el Cine Club de Navàs, que realitzava la mateixa activitat que l'entitat, però des d'un punt de vista més tècnic. Però mai va poder aconseguir l'èxit del seu germà, i per això tan sols va durar un parell d'anys.

Normalment les pel·lícules que s'hi realitzaven eren pel·lícules d'àmbit no comercial, és a dir, pel·lícules que no fossin gaire famoses i que no passessin pel cinema, ja que d'aquesta manera els resultava més econòmic comprar-les.

Les primeres sessions, com ja he comentat anteriorment, es van realitzar al Local Parroquial i més tard, l'entitat es va traslladar a l'escola professional.

1.11. LA TELEVISIÓ: POSSIBLE RAÓ PER LA QUAL LES PERSONES DEIXAREN D'ANAR AL CINEMA?

Com he dit en altres ocasions la tecnologia que suposà el cine era una cosa que no s'havia vist mai. La gent estava intrigada per saber el que el cinema els aportaria.

Però com un objecte de metall, el qual, es crea i rovella, els cinemes es crearen i es tancaren. La principal captadora de l'atenció de les persones fou la televisió.

La televisió es convertiria en el primer estri electrònic entre tots els més que vindrien que aniria agafant molta força, fins trobar-se en el mateix nivell que el cinema. La televisió era una màquina molt nova, però no tant nova com us penseu: ²⁰en els anys 20 ja es van començar a sentir rumors sobre una màquina capaç de emetre i receptar sons i imatges en moviment. Es podria dir que aquest producte estranger era un producte utilitzat tant sols per a les famílies amb certes quantitats elevades de diners, és a dir, la televisió era un luxe.

²⁰ Viquipèdia: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Televisi%C3%B3> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]

Però va ser els anys 50-60 que va començar a ser comercialitzada i transportada cap a diversos països, tornant-se així en un fenomen molt més generalitzat.

La televisió presentava una sèrie de característiques que el cinema no podia aconseguir: era molt més còmoda, ja no t'havies de moure per veure una pel·lícula com en el cas del cinema, sobretot en dies de hivern; era molt més nova i innovadora, la qual cosa feia crear un gran interès per part del públic; no suposava un gran gast de diners (quan ja es podia comprar tranquil·lament) tant sols quan la havies de comprar, en canvi el cinema l'havies de pagar cada vegada que hi anessis; amb la televisió no només podies veure pel·lícules, sinó també programes de televisió, notícies... Podríem dir, que la gent coneixia el cine ja com una cosa habitual, quotidiana, a la qual es van acabar acostumant.

²¹*Televisió Roger - Majestic, model 1957*

Malgrat això, el cinema tenia una cosa que la televisió no tenia, l'ambient. Com ja havia dit, el cinema era un lloc de trobada, et podries trobar amb els amics, amb la família, amb el/la nòvio/a, amb coneguts... i podies comentar les pel·lícules, passar una molt bona estona,...El cinema tenia i té, potser aquell al·licient de sortir de casa i poder veure i parlar amb la gent que la televisió no va saber aportar.

1.12. ENTREVISTES DE LA GENERACIÓ DELS ANYS 30-70

M'he reunit amb en Josep Obradors Suades (1a persona) i la Antonieta Sunyer (2a persona) perquè m'expliquin una mica com van viure en el seu dia, el cinema de la seva època.

NOTA: Les frases que no estan en cursiva són les paraules de l'entrevistador.

1. Anaves sovint al cinema, és a dir, era una rutina per a tu o ve un cas excepcional?

1a persona: *Anàvem sempre el cine, que es "lo" que pràcticament hi havia aquella època. Només el cine o ballar. No hi havia televisió, no hi havia res.*

2a persona: *Molt, si, sempre.*

²¹Pàgina 24: <http://pagina24.com.mx/2016/08/08/tv-en-aguascalientes-40-y-60-anos-2/> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]

2. Amb qui solies anar?

1a persona: *Amb els amics. En principi hi anava amb la germana, però sempre hi anava amb els amics.*

2a persona: *“Pues” mira, quan tenia 13 anys ens feien anar a Catequisme i al Rosari, i jo no et sortia...no anava a Rosari, m’escapava, i la mare ja em guardava “puesto” a totes les meves amigues al cine. Ens guardava “puesto”, arribàvem al cine i ja teníem el “puesto”.*

3. Amb quants anys vas començar a anar al cinema?

1a persona: *Jo em sembla de 5 o 6 anys.*

2a persona: *Oi molt d’hora, 11-12anys ja anava al cine.*

4. Quin va ser el primer cinema el qual vas anar?

1a persona: *Em sembla que va ser l’Espanyol.*

2a persona: *No, perquè encara vaig mirar pel·lícules amb negre amb blanc i negre, jo encara veia pel·lícules amb blanc i negre.*

5. Quina va ser la primera pel·lícula que vas anar a veure?

1a persona: *Sí “Bueno”, jo me’n recordo que vaig anar a veure una... <Però ¿Va ser la primera?> Si, que me’n recordo que va ser de les primeres, que se’n deia “La casa de la lluvia”, que en feien màgica. Sempre plovia i vaig agafar tanta por, que a la nit vaig tingué que dormir amb la mare.*

2a persona: *Mira ens feien mirar molt pel·lícules, perquè ens en feien aquella del “El gordo y el flaco” que en deien <(Parla 3a persona entre mig)> Això aquestes, ens havíem anat a veure de seguida nosaltres no ens deixaven anar a veure. I a llavors havia unes d’esclaus que potser llavors es feien molt amb blanc i negre. Aquestes d’esclaus també, però noms no en trobo.*

6. Quina va ser la teva primera impressió?

1a persona: *Descobrir una cosa nova. Clar... allò era un espectacle, era una...era màgica allò veure... veure les imatges allà. El cine va ser “l’aconteixement” més gran de la història, d’aquella època. <Clar, perquè només teníeu, com es diu... en aquell temps jugàveu només*

al carrer els nens...> *Oi tant, pilota i tot això, i llavors quan va aparèixer el cine va ser “algo” molt nou per Navàs, tant pels nens com els adults i se’n parlava sempre a tota arreu del cine, de la pel... ara no se’n parla mai, però aquella època es parlava del cine, “He vist aquesta pel·lícula, que maca, aquí i allà” i tot això <També era un punt de reunió> Sí*

2a persona: *“Pos” mira jo estava molt acostumada perquè com que a casa ja es feia molt ci... vull dir el pare ja tirava els fums doncs jo hi anava molt, és com si anés a casa. Si si es fa en cine... no se. No era una obligació, però ens ho passàvem molt bé. I d’aquí Navàs quan vam tenir 16 anys o 17, ens en anàvem a l’Ametlla de Marola.*

7. Quin era el cinema que més t’agradava?

1a persona: *Aquelles pel·lícules dels “westerns”, de les de “l’oeste” <No, em refereixo al local, quin era el que més t’agradava per anar a veure pel·lícules?> Pos, pos... el cinema espanyol <El cinema espanyol era el que t’agradava més> Era el que estava més bé, el més modern.*

2a persona: *“Bueno” la que estava en més bones condicions a llavors ja va ser el Cine Espanyol. El Cine Espanyol van canviar la maquinària i a llavors ja ens van començar a “oficina amb escop” i es van “adalentar” molt vist els altes, que els altres van haver de tancar. I el Cine Espanyol ens va posar molt aviat al dia.*

8. Quina és la pel·lícula que més recordes quan la vas anar a veure al cinema?

1a persona: *Me’n recordo molt doncs...les, “Las Quatro plumas”.*

2a persona: *Mira els “Siete novias para siete hermanos” i el Greese. I “Lo que el viento se llevo”, “havera” com a bona bona “Lo que el viento se llevo”. I com més jove, com més jove quan vam anar doncs aquestes.*

9. Quin era el gènere que més t’agradava?

1a persona: *El “western”, és el que en feien més també.*

2a persona: *Jo eren musical, sí, jo eren musicals, sí.*

10. I l’actor o ve l’actriu?

1a persona: *La Ingrid Bergman i el Gregory Peck.*

2a persona: *No ho vull ni dir. Te'n diria un pilot l'Ava Gardner, el Richard, Clarck Gable, el Tyrone Power, l'Alan Ladd, el Gary Cooper...i l'Anthony Quinn també era molt bo, també n'havia fet de molt bones.*

11. Quin era el cinema més popular?

1a persona: *El cine Espanyol.*

2a persona: *El Cine Espanyol clar. És que... quan es va reduir el Local Parroquial no vam poder triar. Si erets gran anaven a l'Ametlla, però sinó teníem d'anar per força aquí al Cine Espanyol.*

12. Quin menjar hi havia?

1a persona: *A pes hi havia, hi havia cacauets i xufes <Què són xufes?> Non sé (riure), una cosa que són, no se si n'hi ha ara, una cosa com una... com tu explicaria jo... com unes ametlles petites però, però sense, sense torrar.*

2a persona: *Mira els cacauets, les xufes, el coco (repeteix 3 vegades), caramels...*

13. Què significà el cinema del teu poble per a tu?

1a persona: *Pos era la millor que hi havia, el millor espectacle tu, jo poder anar el cine el diumenge i el dissabte..., jo recordo que de petit anava al cine a l'Ametlla, el cine a Navàs... i jo veia... veia sis pel·lícules. Perquè feien dues pel·lícules, ha tot arreu feien dues pel·lícules.*

2a persona: *"Pos" mira una distracció com a jove que era. Una distracció que no teníem. No haguérem tingut, ens teníem que d'estar a casa, no teníem televisió, la radio, però no... a llavors aquell nostre temps tampoc podíem anar als bars, no no podíem anar als cafès, rem mal vistes. Doncs clar allò era una distracció més grossa que hi havia.*

14. I què et va aportar?

1a persona: *El cine, bueno pos no sé. El cine em va aportar, doncs coneixements d'altres països, que no sabíem com vivien, els vestits que es portaven, les costums...*

2a persona: *"Pos" mira si el cinema es veu bé, porta cultura. El cinema quan tu el vas a veure amb intenció de veure bones i buscar el fruit d'aquella pel·lícula et porta cultura.*

15. Per quin motiu vas deixar de anar-hi?

1a persona: *Bueno, perquè dons ja ha va haver-hi la televisió, ja hi havia altres mitjans per entretenir-te. <I això, quins anys eren ja quan vas deixar de anar-hi?> Els anys 70 cap als 80, els anys 80.*

2a persona: *Mira, encara vaig a dir que encara a Manresa, encara hi anem a veure alguna pel·lícula.*

16. De quina manera creus que influenciava el món del cine, en la teva època?

1a persona: *Em tothom, va influenciar molt, la maner de vestir, la manera de enraonar i la manera de conviure. Clar tothom volia ser la “heroe”, la protagonista de la pel·lícula (riure).*

2a persona: *No se, mira... divertint-se... “pos” estar més al dia. Ens feien el “Nodu”, llavors el “Nodu” havien les notícies com ara la televisió. I es clar amb el “Nodu” “pues” en blanc i negre. I t’influenciaven en notícies, amb modes, amb coses que passaven que tu no te’n “enteraves”.*

CAPÍTOL 2

El final dels cinemes a Navàs (1970-200)

²²2.1. EL FINAL DEL CINEMA ESPANYOL

El cinema per excel·lència de Navàs, l'estimat Cinema Espanyol, va tancar finalment l'any 1987. El 2010 l'edifici del cinema es va enderrocar i el 2016 es va construir un aparcament de cotxes de zona blava. Al mateix any durant la Fira de Primavera de Navàs, el conegut grafitier Roc Blackblock, va venir a Navàs amb l'objectiu de pintar un gran mural, a la paret del mateix aparcament. Avui en dia, aquest mural és un bonic homenatge en memòria del que una vegada va ser "l'antic Navàs".

Antic edifici del Cinema Espanyol

²³*Mural*

En aquest hi podem contemplar els elements més icònics de Navàs durant la primera meitat del s. XX com:

- L'**antiga estació de tren**, la qual es va incorporar a Navàs el 1885, amb l'objectiu de donar ajuda a les colònies tèxtils del Llobregat i les mines de carbó del Berguedà. De fet, Navàs es va poder consolidar gràcies a les mateixes indústries tèxtils, per tant, es podria dir que l'antiga estació de tren fou el principal motor econòmic de Navàs.
- La **Cooperativa obrera La Fraternitat**, la qual juntament amb la Fraternitat Cultural Republicana (antigament anomenada Centre Nacionalista Republicà), va crear el

²² Navàs: <http://turisme.navas.cat/ca/un-mural-per-a-la-memoria-historica-de-navas/> [en línia] [consulta 17 de Novembre de 2017]

²³ Ajuntament de Navàs: http://www.navas.cat/contingut/Noticia/un_gran_mural_ret_homenatge_a_la_memoria_historica_de_navas [en línia] [consulta 17 de Novembre de 2017]

Cinema Espanyol. Aquesta cooperativa de consum era realment molt coneguda per a tothom que conegues el poble de Navàs, de fet, era una de les raons per a les quals venia tanta gent de les contrades veïnes. En el moral també es pot observar els **treballadors** de la cooperativa, els quals es veuen representats en una imatge costumista del que seria un berenar quotidià, prop de la masia la Rovira, de Castelladral.

- **L'església de la Sagrada Família de Navàs**, la qual fou construïda l'any 1897 per l'arquitecte Bernardí Martorell i fou una gran influència per el poble de Navàs durant aquells anys. L'església va crear el basquet, les sardanes, les corals, el Local Parroquial i fins i tot el mateix Cine-Fòrum de Navàs. La vida religiosa fou molt característica dins el petit poble rural de Navàs.

2.2. L'AVANÇ DEL TRANSPORT: ALTRE POSSIBLE RAÓ PER LA QUAL LES PERSONES DEIXAREN D'ANAR AL CINEMA?

L'avanç tecnològic envers el transport va ocasionar que la gent de Navàs comencés a moure's. Manresa era un lloc molt més ric en cinemes que Navàs. La seva propera localització ocasionava que la gent del poble comencés a anar als cinemes de Manresa, els quals disposaven d'una tecnologia clarament més moderna. La gent preferia passar el cap de setmana en un cinema de Manresa, el qual donava més festa, que no pas quedar-se al poble. Aquest fet va provocar la manca d'espectadors en els últims cinemes de Navàs com en el Petit Palace i el Cinema Espanyol. Com a conseqüència, especialment en el cas del Petit Palace, el cinema es va començar a tornar deficitari, provocant el tancament d'aquest últim.

2.3. EL CINEMA PETIT PALACE: L'ÚLTIM CINEMA DE NAVÀS

INICI

El Petit Palace fou obert l'any 1970 per en Jaume Soler i en Josep Molins. Estava situat al Carrer Santa Teresina del nen Jesús, ben bé al costat de l'Escola Sant Josep. Foren, juntament amb el Cinema Espanyol, els últims cinemes que es tancaren de Navàs.

TRANSCURS

Com tots els altres cinemes que havien hagut, en el Petit Palace no es feia tant sols cinema, sinó que també es realitzava algun acte polític i els coneguts balls d'estudiants, els quals es realitzaven els divendres molt sovint.

Era un cinema apte per a tots els públics, és a dir, es podien fer tant pel·lícules per famílies com pel·lícules per adults. Es deia que el Petit Palace tenia la fama de fer pel·lícules més bones que els altres cinemes.

Aquest cinema fou el més modern, d'entre els quatre que hi van haver. El Petit Palace fou el primer en incorporar a les seves sales butaques, en comptes de les ja mencionades cadires de fusta. Les projeccions que es feien també eren molt millor, gràcies a l'avanç tecnològic d'aquells temps. El Petit Palace tenia, juntament amb el Cinema Espanyol un bar, el protagonista del qual eren les crispets.

No obstant el seu modernisme, el cinema també comptava amb algun què altre desavantatge, com per exemple el sòl de la sala de projecció, el qual era totalment pla, produint, com en altres cinemes, un malestar per part dels espectadors causat per el fet de no poder veure del tot bé la pantalla.

Un esdeveniment molt important i icònic del Cinema Petit Palace fou la setmana de terror, la qual es realitzava un cop l'any durant l'estiu. Consistia, com ja bé diu en el nom, en projectar durant una setmana diferents pel·lícules de por, les quals fossin conegudes en aquells anys. Els cartells de les pel·lícules que es feren durant la setmana els podies trobar penjats a les taules d'anuncis del poble.

FINAL

Es creu que el Petit Palace es va tornar deficitari a causa de la manca d'espectadors, ja que en comptes de fer dos pel·lícules va passar a fer-ne una. L'avanç de la tecnologia en el àmbit del transport, va donar l'oportunitat als habitants de Navàs a moure's cap a Manresa, la qual disposava de cinemes molt més innovadors, com ja he comentat anteriorment. El Petit Palace es va tancar finalment a la segona meitat dels anys 90's per les mateixes persones que el van obrir, acabant d'aquesta manera amb la historia dels cinemes de Navàs. Anys després, l'antic cinema es va convertir en una petita escola de ball, la qual es troba activa actualment. En

aquesta escola es realitzen una gran varietat de balls: “country”, ball de saló, “zumba”, salsa cubana, ballet, dansa terapèutica, ball en línia, sensibilització musical, sevillanes,...

2.3. EL MENJAR

Com ja he comentat anteriorment, les xufes i els cacauets eren els aliments primordials i icònics dels cinemes, però l'arribada de les crispets els va fer trontollar la seva popularitat.

El cinema va ser l'instrument que donà l'èxit a les crispets quan aquestes es van començar a distribuir durant els anys 40. ²⁴Durant la segona meitat dels s. XX, aquells elements tant cèlebres dels cinemes es van deixar endarrere, donant pas a un aliment més innovador: les crispets, les quals són, avui en dia, l'acompanyament més conegut alhora de veure una pel·lícula al cinema.

²⁵ *Crispetes*

2.4. ENTREVISTES DE LA GENERACIÓ DELS ANYS 70-2000

M'he reunit amb l'Anna Obradors Garcia (1a persona) i amb en Rafa Carmona Herrera (2a persona) perquè m'expliquin una mica com van viure en el seu dia, el cinema de la seva època.

NOTA: Les frases que no estan en cursiva són les paraules de l'entrevistador.

1. Anaves sovint al cinema, és a dir, era una rutina per a tu o ve un cas excepcional?

1a persona: *Hi anava bastant sovint, m'agradava molt i m'agrada.*

2a persona: *Doncs era una cosa rutinària, perquè era la única cosa que hi havia. Al diumenge només hi havia el cinema, llavors cada diumenge anava al cinema. Quant vivia a Balsareny, fins els nou anys i des de que vaig venir a viure aquí a Navàs, a partir dels nou*

²⁴CurioSfera: <http://www.curiosfera.com/historia-de-las-palomitas-de-maiz/> [en línia]
[consulta 26 de Novembre de 2017]

²⁵ABC News: <http://abc7news.com/food/happy-national-popcorn-day/481813/> [en línia]
[consulta 26 de Novembre de 2017]

anys, “pos” en aquest poble es feia ho mateix que Balsareny. I de fet, en tots els pobles “lo” que hi havia era anar al diumenge al cinema.

2. Amb qui solies anar?

1a persona: *Amb els amics i després amb la meva parella.*

2a persona: *Acostumava ha anar a dos quarts de quatre de la tarda i anava... que era la sessió que es feia, i anava amb els meus amics, la meva germana...*

3. Amb quants anys vas començar a anar al cinema?

1a persona: *Amb 14 anys.*

2a persona: *Que recordi anava de petitet perquè ja anava quan vivia a Balsareny, és a dir, que segurament “pos” amb sis set anys ja anava al cinema.*

4. Quin va ser el primer cinema el qual vas anar?

1a persona: *El Petit Palace de Navàs.*

2a persona:

5. Quina va ser la primera pel·lícula que vas anar a veure?

1a persona: *Recordo molt el “Pretty Woman” que va ser... <La primera pel·lícula que vas anar a veure va ser...> Si*

2a persona: *Si, la primera pel·lícula que vaig anar a veure, que recordo, va ser... no recordo el nom, però va ser una de por, amb un meu germà. I vaig estar molt de temps somiant amb aquella pel·lícula de por de fantasmes, però el nom de la pel·lícula primera que vaig anar a veure recordo que es deia... “La guerra de los niños”, i era una pel·lícula que es van fer una primera part i després una segona, i que en el seu moment va tenir molta repercussió.*

6. Quina va ser la teva primera impressió?

1a persona: *Vaig al·lucinar, em va agradar moltíssim, em vaig enganxar. De fet, va ser una pel·lícula que va tenir molt èxit i sobretot “pos” les bandes sonores que em va agradar molt.*

2a persona: *“Bueno”, no et puc concretar una primera impressió com a tal, simplement era una cosa normal, d’acabar de dinar el diumenge i agafar i anar-nos al cinema a veure les dues pel·lícules. Era com un joc, era un divertiment i era com un joc, veiem la primera pel·lícula i després veiem... <Si, però em refereixo a la primera impressió de al veure aquella pel·lícula, la primera pel·lícula que vas veure, quina va ser la primera impressió> És que no*

recordo ben bé, jo et dic que... et dic jo que recordo el nom, el primer nom d'una pel·lícula que recordo és la que té comentat, però aquesta no va ser la primera pel·lícula, ja en havia vist moltes més, però moltes més, però no recordo el nom. Ara aquesta pel·lícula primera que dèiem de por només recordo imatges, no me'n recordo de la pel·lícula sencera com era n'hi re. I, "pos" recordo d'estar allà al cinema amb el meu germà i jo no entenia gaire re, només veia una cosa que em va fer por i ja esta.

7. Quin era el cinema que més t'agradava?

1a persona: *El cinema vols dir...el cinema <Que t'agradava més> El Petit Palace? <Suposo "nose"> Sú, sí, sí, m'agradava molt, però aquest també. I quan anàvem a Manresa "pos" també m'agradava Atlàntida.*

2a persona: *El cinema que més m'agradava era el d'aventures i sobretot... <No, el de recinte> Ah de recinte! El cinema més maco era el cinema Petit Palace de Navàs, perquè jo primer anava a la sala catalonia del Cinema Catalonia de Balsareny. Després al venir aquí Navàs a viure anàvem al Cinema Espanyol i també al Petit Palace, però el Petit Palace era diríem el "no va mas", era el millor, el més nou, el més maco i a Manresa... a Manresa no anàvem mai. I aprofito per dir-te, que m'ha vingut al cap una cosa. La primera pel·lícula que me'n recordo sencera i del seu nom, va ser una pel·lícula que jo vivia a Balsareny i vaig venir a veure-la amb l'autobús, amb la meva mare, amb una senyora que era veïna nostre que era molt bona dona i crec que la meva germana, i vam anar a l'Ametlla de Merola <A l'Splay> i es deia "Tiburón" <(Riure)>. I la van estrenar, és a dir, que això devia ser a l'any setanta sis... <Eres molt petit> o setanta set, era molt petit. I me'n recordo del "tiburó" amb una bombona, que per mi era com una bombona de "butano", a la boca i que esclatava. <Llavors aquesta seria la pel·lícula que més recordes, quan vas anar al cinema> Si, si senyora si.*

8. Quina és la pel·lícula que més recordes quan la vas anar a veure al cinema?

1a persona: *Apart de "Pretty Woman" recordo molt amb... Dirty Dancing també, que també era molt joveneta. Aquestes dues, "bueno" com que m'agrada bastant el cinema així romàntic..."pos" si em van agradar molt.*

2a persona: *(S'ha contestat a la pregunta anterior).*

9. Quin era el gènere que més t'agradava?

1a persona: *El d'aventures molt, i també el romàntic.*

2a persona: *El gènere que més m'agradava era el d'aventures, però a mesura que em vaig anar fent gran "lo" que m'agradava eren les pel·lícules de por <(Riure)>*

10. I l'actor o ve l'actriu?

1a persona: *Uf "pos" en podrien haver molts, en aquella època... "pos" <Un que recordis moltíssim> que recordi moltíssim puff, "pos no se", el Harrison Ford.*

2a persona: *No tenia cap preferència perquè tampoc no els coneixíem. No teníem coneixement com ja ara dels actors, però això quan era molt petit. A mesura que em vaig anar fent més gran "pos" ja es va començar a catalogar un miqueta més els actors per gèneres. I recordo "pos" els dos primers actors que vaig catalogar que em van agradar que va ser el Arnold Schwarzenegger i el Sylvester Stallone.*

11. Quin era el cinema més popular?

1a persona: *"Pos" el Petit Palace realment. Aquest hi anava molta gent de... fora de Navàs, de les contrades del voltant.*

2a persona: *...el cinema, com a cine com a recinte? <Sí> El més popular era... jo crec que era el Cinema Espanyol. El Petit Palace era pel·lícules una mica més series.*

12. Quin menjar hi havia?

1a persona: *Doncs hi havia de tot (riure), hi havia "palomites", com ara les crispetes, hi havia patates, hi havia..." bueno" cacauets, de tot. Podies comprar igual que ara.*

2a persona: *"Bueno pos lo " típic típic típic que se'n recordaria tothom de la meva edat eren unes bosses de crispetes de color blanc, que eren salades a morir-te... això era ho més barato i és "lo" que més compràvem. Després a part pega dolces, regalèssies... això ho podies comprar a la mitja part del cinema que era la... una estoneta que podies anar-ho a comprar i era una estoneta entre la primera pel·lícula i la segona.*

13. Què significà el cinema del teu poble per a tu?

1a persona: *Home era un lloc que... que et trobaves amb la gent i podies parlar i comentar les pel·lícules... no hi havia res més, llavors per nosaltres era com una finestra a l'exterior.*

2a persona: *“Pues” el cinema del meu poble per mi, al final és part de la meva... no infància només, sinó infància i adolescència, perquè formava part de la teva vida. Era el “puesto” on et trobaves amb els amics, era el “puesto” on... on podies anar a lligar també amb alguna noia, seure al costat d’alguna noia, podies parlar, jugar... ho era tot el cinema.*

14. I què et va aportar?

1a persona: *Doncs que m’agradés molt el cinema i m’enganxés i...casi quan em vaig anar fent més gran, doncs cada setmana potser...quan ja tenia el carnet de conduir anava al cinema.*

2a persona: *“Pos” amb va aportar sobretot, el descobrir “pues” et diria “lo” que em va aportar més era el descobrir nous mons. Tu podies estar en un cinema i tu podies estar a Estats Units, podies estar en d’altres “puestos” que aquí no veies. Pensem que quan jo anava al cinema el món era Navàs i “lo” més lluny lluny lluny que podies anar, alguna vegada era a Manresa i excepcionalment a Barcelona. Avui en dia això és una cosa que pots fer en el dia a dia, abans no.*

15. Per quin motiu vas deixar de anar-hi?

1a persona: Bueno perquè el van tancar <El van tancar> Si

2a persona:

16. De quina manera creus que influenciava el món del cine, en la teva època?

1a persona: *Pues en tot, suposo que... des de certes pel·lícules... pues et feien, et feien... a pensar i llavors comentar amb, amb els amics. “Nose” era una manera de que hi hagués un diàleg i poguessis parlar de, de moltes coses.*

2a persona: *En “lo” que respectava a la canalla ens influenciava molt. Recordo una època en que es feien pel·lícules de karate i tots els nens sortien de veure la pel·lícula de karate i tots érem “karateques”. Vull dir que tot això ens influenciava, però no només per el cinema, sinó per el fet de que érem canalla.*

CAPÍTOL 3

Foto Film Navàs (1978-actiu)

²⁶3.1. QUÈ ÉS EL FOTO FILM NAVÀS?

El Foto Film Navàs és una entitat creada el 23 d'Abril del 1978 al poble de Navàs (Bages). El seu principal objectiu era el d'associar els seus cineastes amateurs, però també, segons em va comentar el seu president Josep Obradors Suades, promocionar el cinema i la fotografia. En els seus inicis la fotografia va agafar un pes molt més fort que el cinema, però ràpidament el cinema va agafar molt poder gràcies als concursos a nivell regional i local que es van començar a fer, en els quals una sèrie de cineastes amateurs competien per emportar-se el premi a millor pel·lícula. Aquesta entitat ha mantingut i manté la essència cultural del cinema de Navàs.

En aquesta foto podem veure els que serien els membres actuals de l'Associació Cultural Foto Film Navàs.

²⁷Membres (d'esquerra a dreta començant per darrera):

Climent Fàbrega (Vocal), **Esteve Obradors** (Vocal), **Clara Feliu** (Vocal), **Josep Carol** (Vocal), **Pere Feliu** (Vocal), **Jordi Garriga** (Secretari), **Carles Estrada** (Vicepresident), **Josep Obradors** (President) i **Lluís Casals** (Tresorer).

²⁶Foto Film Navàs: http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/historia_04.html [en línia] [consulta 17 d'Octubre de 2017]

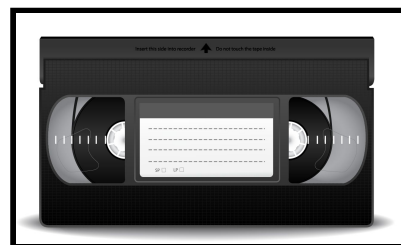
²⁷Foto Film Navàs: <http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/membres.html> [en línia] [consulta 17 d'Octubre de 2017]

²⁸3.2. PRIMERES ACTIVITATS DE L'ASSOCIACIÓ

En un principi, les primeres activitats d'aquesta entitat foren participar en diferents concursos de nivell local i regional de fotografia i cinema. El 1980 van presentar una selecció de curts rodats pels membres del mateix Foto Film Navàs a la seu del Film Club Manresa. Però , després de la seva participació en algunes jornades d'aprenentatge, l'associació va decidir crear el seu propi concurs de cinema amateur.

²⁹3.3. CONCURS NACIONAL DE CINEMA AMATEUR

La primera edició es va realitzar l'any 1982 de la mà de Joan Bertrán, Josep Giralt, Josep Obradors, Sadurní Rovira i Josep Vendrell. Fins aleshores es van fer servir els projectors com a mitjà de reproducció per les pel·lícules, però va ser tanta la repercussió que va tenir el VHS (Video Home System), que la seva progressió irressistible el va dur a que l'incorporessin en el concurs l'any 1993, per obra del mateix Foto Film Navàs.

³⁰ *VHS (Video Home System)*

Va ser tal el èxit que va tenir el Concurs Nacional de Cinema Amateur, que entre els anys 1990-1995 es va convertir en un certamen a nivell internacional. Malgrat això, les diferències abismals que havia entre els treballs estatals i els treballs nord-americans i d'arreu del món van suposar un gran problema per l'entitat. Les pel·lícules creades per escoles nord-americanes no deixaven un espai per aquelles persones que només volien participar i potser tenir un petit lloc entre els guanyadors. Aquest problema va convèncer a l'associació, de tornar a la fórmula original.

L'any 1996 el Concurs Nacional de Cinema Amateur es va convertir en el tercer certamen més antic de Catalunya dins aquesta modalitat.

²⁸ Foto Film Navàs: http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/historia_04.html [en línia]
[consulta 17 d'Octubre de 2017]

²⁹ Foto Film Navàs: http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/historia_04.html [en línia]
[consulta 17 d'Octubre de 2017]

³⁰ Charter Oak Skanning: <https://charteroakskanning.com/shop/vhs-transfer/> [en línia]
[consulta 17 d'Octubre de 2017]

A partir de la segona meitat dels anys 90, els curts en format vídeo dominaven d'una manera aclaparadora el concurs i la presència del format Súper 8mm era gairebé testimonial .

Al llarg de la seva història, el concurs ha pogut gaudir de molts curts. Entre tots els seus grans treballs guardonats, només uns pocs han pogut deixar la seva penjada com ara: “*Ruta a Utah*” creat per Ramon Font, l’any 1996, considerat una de les obres més emblemàtiques de l’últim cinema amateur català o “*Los girasoles*” creat per José i Manuel Lagares, l’any 1999, que va aconseguir un GOYA al millor curt animat.

Fa uns quants anys, el Foto Film Navàs va decidir canviar el títol del concurs: Concurs Nacional de Cinema Amateur, a Concurs de Cinema i Vídeo de Navàs, ja que es trobaven que els treballs que s’hi presentaven tenien un cert nivell de professionalitat, per tant la paraula Amateur (aficionat/da) ja no servia. Aquest any 2017, el certamen realitzarà la seva 36a edició, la qual és l’activitat més famosa organitzada pel Foto Film Navàs.

³¹**36a edició del Concurs Nacional de Cinema Amateur**

3.4. CINEMA A LA FRESCA

El Foto Film Navàs fou l’entitat que va crear i impulsar el cinema a la fresca, una de les activitats més conegudes durant la setmana d’estiu de la festa major de Navàs. A part de la festa major, l’entitat realitza també, aproximadament, unes tres projeccions a l’estiu.

El cinema a la fresca es va crear el 21 de juny del 1991 amb la pel·lícula “El peque se va de marcha” (1994). L’activitat generalment es realitza en un espai obert, sense cap mena de construcció que la pugui cobrir, d’aquí ve l’expressió “*a la fresca*”. Aquest cinema fa un recull de pel·lícules, les quals tenen un mínim d’un any des de que foren estrenades, els membres del l’entitat se les miren primer i més tard trien l’escollida que es presentara a la sessió. El Foto Film Navàs ha utilitzat espais com la plaça de l’ajuntament per realitzar la seva projecció, però també han sigut partidaris d’utilitzar el pati de l’Escola Municipal de

³¹ Foto Film Navàs: <http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/concurs-2017.html> [en línia] [consulta 11 de Novembre de 2017]

Música “Mestre Josep Maria Castella” de Navàs i l’aparcament on havia estat situat l’antic cinema de Navàs, el Cine Español.

El cinema a la fresca ha presentat des de pel·lícules en família com fou “Up” (2009), que fou un sessió que va tenir un gran èxit, fins a pel·lícules de por com “Mama” (2013). No obstant la pel·lícula que, segons el president de l’entitat m’ha comentat, tingué més èxit de totes les que es feren en el cinema a la fresca fou “La vida és bella” (1997), guanyadora de tres premis Oscar, un BAFTA, un Cèsar, un Goya i nou premis David di Donatello, que s’estrenà a la plaça de l’ajuntament i constà d’aproximadament 700 espectadors.

³²*Cinema a la fresca realitzat a la Plaça de l’Ajuntament*

3.5. CINEMA PER RECORDAR

El cinema per recordar és una altre de les antigues activitats que va crear el Foto Film Navàs i que continua vigent després de tants anys. Es va inaugurar el setembre del l’any 2000 amb la pel·lícula “Rebeca”.

L’activitat consisteix en exposar un clàssic dels 40’s que tant fortament van impactar en l’industria del cinema, amb l’objectiu de recordar i no oblidar les clàssiques pel·lícules que es feren dintre del setè art. Les pel·lícules són clàssics antics, amb directors i actors/rius icònics de l’època dorada del cine, els quals representaven gran gèneres com foren els westerns (actualment substituïts per el gènere d’acció i els seus efectes especials). Per tant la majoria dels seus espectadors són jubilats, els quals intenten recordar el cinema dels seus anys, d’aquí prové l’expressió “per recordar”. Les sessions es fan dos vegades al mes, és a dir, cada dos setmanes, les quals es realitzen a la sala d’actes de la Biblioteca Josep Mas i Carreras de Navàs. L’entitat escull una pel·lícula, crea una serie de cartells promocionant-la i els reperteixen per totes les taules d’anuncis de Navàs.

Alguns del clàssics que van tenir més èxit i ompliren la sala de la sessió foren: la intrigant pel·lícula de thriller “Rebeca” (1940) guanyadora de dos premis OSCAR, la dramàtica pel·lícula romàntica “El filo de la navaja” (1946) guanyadora d’un premi OSCAR i dos

³²Nació Manresa: <https://www.naciodigital.cat/manresa/noticies/etiqueta/festa+major+nav%C3%A0s> [en línia] [consulta 11 de Novembre de 2017]

Globus d'Or, però el film que, segons el president de l'entitat ha comentat, fou la més exitosa del cinema per recordar, o almenys de les més famoses, fou la icònica pel·lícula dramàtica/romàntica “*Casablanca*” (1942), guanyadora de tres premis OSCAR.

3.6. RECUPERACIÓ DELS PROJECTORS CINEMATOGRAFICS

L'any 1997, el Foto Film Navàs va començar a recuperar i restaurar alguns dels projectors que es van utilitzar en els diferents cinemes de Navàs i també altres materials procedents d'aquests.

PROJECTOR CINEMATOGRAFIC DEL CINEFÒRUM

El projector Gaumont, és un projector de 35mm creat l'any 1910. Pertany a la companyia cinematogràfica més antiga del món, “Gaumont” (1895). Va ser comprat per el molt ben conegut professor Lluís Badia l'any 1962, amb l'objectiu de que pogués ser utilitzat per projectar sessions de cinema, organitzades per el que fou el Cine-Fòrum Navàs a l'Escola Diosesana de Formació Professional. Va ser recuperat i restaurat més tard per el Foto Film Navàs el 1999.

PROJECTOR CINEMATOGRAFIC DEL CINEMA MODERN

El projector Gaumont és un projector de 35mm creat l'any 1920. L'any 1928 va ser estrenat per el cinema Modern, en aquell temps cinema l'Ateneu, per projectar pel·lícules mudes, però més tard va ser convertit en sonor l'any 1932. Va durar el que va durar el cinema, fins que va ser tancat l'any 1959 i amb ell el projector. Molt més tard entre els anys 1999-2000 va ser recuperat i restaurat per al Foto film Navàs. A hores d'ara, encara que estigui renovat, no és una màquina que pugui continuar funcionant.

PROJECTOR CINEMATOGRAFIC DEL PETIT PALAS

El projector Ossa, és un projector de 35mm creat l'any 1950. El projector va ser comprat per a la inauguració del cinema Petit Palace l'any 1970 i va durar fins a finals dels anys 90, quan el cinema es va tancar. Temps després, el Foto Film Navàs el va recuperar i restaurar amb peces d'altres projectors, fins que l'any

1997 es va tornar a posar en funcionament com a part de la també retornada activitat de l'entitat, el cinema a la fresca.

PROJECTOR CINEMATOGràFIC DEL CINEMA ESPANYOL

El projector Pergam M-9 és un projector de 35 mm, creat l'any 1950 per PERGAM. No se'n coneix gaire dels seus orígens, però sense dubte va ser en el seu temps una màquina molt nova, posterior a la Gaumont. Va ser comprat i estrenat per el cinema Espanyol l'any 1960. Va seguir durant 27 anys projectant les pel·lícules del cinema i l'any 1987 va projectar la seva última sessió. No va ser fins el 1999 que es va recuperar i restaurar, però com el projector Gaumont, no és una màquina que funcioni a hores d'ara.

PROJECTOR CINEMATOGràFIC DEL LOCAL PARROQUIAL

El projector Ossa, és un projector de 35mm creat l'any 1950. Pertany a la companyia OSSA (1940), una empresa de motocicletes i maquinària cinematogràfica. El projector va ser comprat per ser utilitzat en el Local Parroquial. L'any 2000 va ser recuperat per el Foto Film Navàs i restaurat a partir d'altres materials. S'hi va construir una llanterna per projectar amb una làmpada de 220 V.

PROJECTOR CINEMATOGràFIC PATHÉ

El projector Pathé és un projector produït l'any 1910 per Charles Pathé, director i productor cinematogràfic francès i un dels dos germans creadors de la famosa empresa Pathé Frères (1896), actual empresa de cine i discs fonogràfics. Charles Pathé fou, juntament amb Thomas Edison, un dels grans pioners i primers promotors de la grandiosa indústria cinematogràfica. Aquest projector va ser el primer aparell per a la projecció amb motor inclòs, creu de malta de 4 aspes i

cocorrent contínua. Aquest constava també de focus intern (i continu), objectiu òptic per ampliar imatges nítides tracció mecànica i lector de só a la banda lateral òptica o magnètica. Des de l'any 1999, el Foto Film Navàs ha organitzat diverses sessions de Cinefòrum.

3.7. ALTRES ACTIVITATS DE L'ENTITAT

El Foto Film Navàs també realitza altres tipus d'activitats com els Curs d'iniciació a la Fotografia Digital, el qual és un curset de fotografia que es realitza cada any i que fa servir la sala d'actes de la biblioteca Josep Mas i Carreras de Navàs com a lloc de les classes. L'entitat també realitza exposicions, les quals són generalment presentades a la biblioteca de Navàs. Cada setmana els membres del Foto Film es reuneixen per parlar de fotografia.

³³3.8. IMPORTÀNCIA DEL FOTO FILM NAVÀS DINTRE LA FIRA DE PRIMAVERA DE NAVÀS

El Foto Film Navàs ha estat present dintre de la Fira de Primavera de Navàs des de l'any 1980. Aquesta entitat ha ajudat, entre altres més, a mantenir la "Setmana Cultural de Navàs". El Foto Film Navàs sempre ha aprofitat la fira per presentar les seves activitats i promoure el cinema i la fotografia. Les activitats que ha organitzat l'associació, relacionades amb el món del cinema, són les tres següents:

- CONCURSOS DE FOTOGRAFIA

Com ja se sap, el Foto Film Navàs no només s'encarrega de cinema, sinó també de fotografia. De manera que durant onze anys, des del 1978 fins el 1989, s'organitzaren concursos de fotografia amb la fira com a tema principal, els quals van poder representar-la des de diferents punts de vista.

- CONCURS NACIONAL DE CINEMA AMATEUR

Des de l'any 1986 fins l'any 1988, el Foto Film Navàs va coincidir amb els dies de la fira alhora de realitzar el seu conegut Concurs Nacional de Cinema Amateur.

³³ M. Badia i Masgrau, Josep. *Fira de Primavera (1933-2007)*. Foto Film Navàs Pàg, 146-149

- SESSIÓ DE PEL·LÍCULES D'AUTORS LOCALS

La Sessió de Pel·lícules d'autors locals fou una coneguda activitat del Foto Film Navàs realitzada cada dijous de Fira de Primavera, la qual va durar del 1980 fins el 1997. En aquest acte es presentaven exhibicions de pel·lícules, creades per els aficionats locals del cinema amateur.

Les pel·lícules que s'hi presentaven estaven filmades en format Súper 8, un format cinematogràfic d'uns 8mm d'amplitud, molt popular entre les dècades dels anys 80 i 90, però que caigué en picat amb l'arribada del VHS (VÍdeo Home System), que a mitjans del 1993, va començar a fer acte de presència en el poble de Navàs, a través de les pel·lícules exhibides a la fira. Les pel·lícules estaven creades i produïdes per persones del municipi i els seus voltants, i cabia la possibilitat que els cineastes col·laboressin amb actors locals, aquests fets afavorien l'assistència a les sessions.

Les projeccions van tenir lloc a diferents locals de Navàs: en un principi, es començaren a fer a l'Escola Diocesana de Navàs, però tant va ser l'èxit i la gentada que hi assistia, que es va decidir traslladar, a partir de la tercera edició, les projeccions a un local molt més gran. D'aquesta manera les sessions s'anaren alternant entre el Cinema Petit Palace (1982-1983 i 1988-1993) i el Cinema Espanyol (1984-1987). Ja cap els darrers anys, les sessions es feren al Casal Sant Genís (1994), altre cop a l'Escola Diocesana (1995) i a la Biblioteca de Navàs (1996-1997).

Al llarg dels anys, es van aconseguir projectar aproximadament unes 47 pel·lícules i uns 65 documentals, els quals documentaren i informaren sobre diferents indrets d'arreu del món, i especialment, sobre festes i esdeveniments celebrats a Navàs, foren en Joan Bertran i Pons i en Lluís Taulats, entre altres autors, els qui s'encarregaren de fer conèixer a la gent aquests últims.

Les poques pel·lícules que aportaven una història a la seva temàtica, van anar augmentant en quantitat, complexitat i en participació. Les temàtiques eren molt diverses, ens trobàvem des de filmacions còmiques fins a filmacions que et feien aprofundir en el lloc més profund de la teva ment. Un dels grans pioners d'aquella etapa del cinema Amateur fou en Josep Bertran, que va oferir, entre altres pel·lícules, *"La mamá té un cariño"* (1982) i *"Impunitat"* (1984), de les quals en Domènec Casafont hi escrivia l'argument. Un altre pioner molt conegut d'aquest cinema, fou en Lluís Iglesias, autor d'obres com *"El segon cavaller"* (1982) i *"Retorni amb tu la pau"* (1984), de les quals en Josep Giralt hi va escriure l'argument. En un

principi Josep Giralt fou conegut per fer els arguments de les pel·lícules procedents d'aquestes sessions, però en els darrers anys va decidir provar sort com a productor de les seves pròpies obres, com foren *“Exodus”* (1990) i *“Si el padrí tornes”* (1992).

En els últims anys es van començar a presentar autors procedents de la fotografia, com Joan Davins, autor de la pel·lícula *“Vicissituds del segle XX”* (1994) i Josep Obradors Suades, president del Foto Film Navàs i autor de la pel·lícula *“Dies de somnis”* (1995). Aquestes obres ja estaven fetes amb el format VHS (Vídeo Home System). Per acabar de parlar de les obres més conegudes de la sessió, cal destacar-ne tres, les quals foren molt importants per el seu grau de participació en la seva realització: *“La niña”* (1988), *“El Sr. P...”* (1989) i especialment *“Urn de Dijnl o l'home que venia de les estrelles”* (1995).

Malauradament la Sessió de Pel·lícules d'autors locals va perdre potència a finals dels anys 90 i es va deixar de fer a partir del 1997, donant l'oportunitat de que es fessin altres activitats relacionades amb el cinema.

- PEL·LÍCULES PROFESSIONALS

L'any 1998 es van començar a presentar pel·lícules molt més professionals que les ja realitzades en la Sessió de Pel·lícules d'autors locals, però aquesta activitat tant sols es va fer durant un any més (1999).

- CINEFÒRUM

Entre el 1999 i 1998, el Foto Film Navàs va recuperar durant un any el Cinefòrum de Navàs, que com ja s'ha comentat anteriorment, era una activitat on la gent d'arreu del poble, amb una gran afició per el cinema, es reunia per comentar i opinar sobre les diferents pel·lícules de la seva època. Fou una activitat molt icònica de Navàs que es fe entre l'any 1958 i l'any 1973.

- CINEMA PER RECORDAR

Després d'un any sabàtic, l'any 2001 el Foto Film Navàs va decidir provar sort amb una nova activitat cinematogràfica anomenada Cinema per recordar, realitzada el diumenge anterior de la Fira de Primavera. Aquest esdeveniment consistia en recordar totes aquelles sessions de cinema que es feren durant els anys 40's, projectant d'aquesta manera pel·lícules antigues d'aquella època i recreant d'aquesta forma tot l'ambient que les envoltava.

Uns dies abans de la projecció van començar a circular els típics programes de mà dels vells cinemes, els quals van decidir recrear posant-hi el cartell de la pel·lícula que es veuria i les frases publicitàries d'aquella època. Es va decidir triar el Local Sant Genís com el lloc on es realitzaria l'esdeveniment, de manera que el Grup Escènic el va ambientar en forma de representació teatral i el va decorar en relació amb la temàtica de la pel·lícula que es veuria. Per a projectar la pel·lícula es va utilitzar un antic projector d'un dels vells cinemes del poble, el qual fou recuperat per el Foto Film Navàs. I com no, a la mitja part es van repartir els famosos cacauets.

S'hi van projectar pel·lícules de diversos gèneres, des del cinema de catàstrofes amb "Sant Francisco" (1936) fins el cinema musical i romàntic com "Siete novias para siete hermanos" (1954). Malauradament aquestes sessions van finalitzar el 2006, durant d'aquesta manera uns cinc anys.

³⁴**Pel·lícula "Set núvies per a set germans" (1954)**

3.9. ENTREVISTA AL PRESIDENT DEL FOTO FILM NAVÀS

Avui m'he reunit amb en Josep Obradors Suades, actual president del Foto Film Navàs perquè em fes un petit esbós sobre les activitats que realitza actualment l'entitat i els inicis d'aquesta.

NOTA: Les frases que no estan en cursiva són les paraules de l'entrevistador.

1. Quan es va crear el Foto Film Navàs?

Doncs poses el 1977. <I encara existeix, no?> Sí, encara existeix.

2. Quin càrrec té vostè dintre del Foto Film Navàs?

President.

³⁴HFP: <https://www.goldenglobes.com/film/seven-brides-seven-brothers> [en línia] [consulta 4 de Novembre de 2017]

3. Per quin motiu la vau crear?

Promocionar... promocionar el cinema i la fotografia, que aquella època... es feia més fotografia que no pas cinema. Després van sortir gent del poble, que... va començar a sortir el vídeo... i feien pel·lícules, jo havia fet algunes també, jo que en tinc a dalt... un munt de reportatges, en vaig fer una pel·lícula, una pel·lícula amb argument que se'n deia "Dies de somnis"... i era un home ja gran que es jubilava i somiava en un món diferent.

4. Em podries explicar el funcionament del Foto Film Navàs?

"Bueno" funciona ara aquests moments, es fa un concurs allà al Novembre, un concurs a nivell estatal. Després... fem... cinema per recordar, dues pel·lícules cada mes <A on les feu? Al club d'avis?> No <A la biblioteca> A la biblioteca i després fem... <Però el cinema de recordar tipus pel·lícules d'abans?> D'abans, clàssics del cinema, clàssics, clàssics del cinema, una cosa clàssica, no tonteries d'aquestes que hi ha ara. I després fem també tres sessions de cinema a la fresca, allà a la plaça de l'ajuntament o allà a la sala, allà el club de... de d'allò, a l'Escola de Música, la sala aquella <I això ho feu a l'estiu> Si allà al pati aquell <Que vosaltres per dir-ho de una manera vau ser els impulsors del que has dit del cinema de la fresca, que sou qui els van crear aquí Navàs> Si ho vam fer nosaltres sí,sí, vam ser els primers.

<Les activitats que feu en el foto film és això que... Tu fas de jutge, que em vas dir que feies de jutge amb les pel·lícules aquestes> Bueno després quan venen les pel·lícules, quan venen les pel·lícules... les mirem, i són dos o tres que les seleccionem, a veure quins són els millors. <I quines activitats més feu?> Cine per recordar, dos cops al més, cinema a la fresca i després fem el concurs de cinema al novembre i ara fem fotografia, fem d'allò... fem exposicions, fem... cursets, cursets de fotografia i cada setmana ens reunim-me per parlar de fotografia i això.

5. Quina fou la primera impressió de la gent en saber sobre el Foto Film Navàs?

Bueno primer bé, bé perquè no era com això ara que, que d'allò que... que hi ha el cine a casa i la televisió i pots veure tantes pel·lícules com vulguis i tot això, i aquell moment havia gent de Navàs que feien pel·lícules d'argument ells mateixos, i la gent doncs... allà al Petit Palace o bé el Cine Espanyol o bé la biblioteca, miraven aquelles pel·lícules perquè hi sortien gent del poble i els feia gràcia veure's allà amb la pel·lícula. I tot va tenir molta atracció, fins que va anar arribant, més aviat doncs... les pel·lícules, les televisions, que

aquella època només n'hi havia una televisió i prou, i ara mira els canals que hi arriba haver. Doncs allò va ser una atracció forta i la gent <Però un moment, vosaltres al principi amb el Foto Film Navàs, al principi el que fèieu era pel·lícules creades per vosaltres> *Per nosaltres, exacte* <No encara no projectàveu pel·lícules> *No, no, no* <i llavors més tard fèieu totes les pel·lícules, haa pos esta molt bé> *En principi va ser això, fotografia* <En principi va ser això fotografia, llavors va ser pel·lícules creades per vosaltres> *Si, per gent del poble.* <Llavors la gent estava allà en plan uhuhuh em veig aquí> *Uh es veia, es veia...* <clar la gent volia veure> *Oi tant, feia molta gràcia i estava així* <Estava així de gent> *allà al Petit Palace, estava pleníssim. <Que és on ho fèieu vosaltres, al Petit Palace?> Si bueno en una màquina d'aquelles que tinc aquí, com una màquina petita, amb aquella cinta tant petita.* (Parlen entre mig sobre el cinema amateur)

6. Quina ha sigut la pel·lícula que més èxit ha tingut?

Al cinema a la fresca poder era “La vida es bella” <Va venir molta gent?> *Va venir molta gent allà a la plaça de l'ajuntament, poder hi havia 700 persones. Aquesta va ser la que va tenir més èxit. <I allà a la biblioteca?> I allà a la biblioteca en principi.... clàssics. Doncs poder “Casa blanca”, “El filo de la navaja”, va tenir molta gent, va venir molta gent, que la vam fer dues vegades, la em tornat a repetir... i nose quina més posar-hi* <No, ja esta bé aquesta> *“Rebeca”, Rebeca va ser una pel·lícula que també va tenir molt èxit molt, perquè va ser un clàssic d'aquells... i la vam fer, la vam fer... en principi la vam fer al cap de quatre anys, la vam tornar a fer. Aquesta va tenir molt èxit.*

7. Quin tipus de gent ve a veure aquestes pel·lícules?

Jubilats <(Ric)> i viudes (riu).

8. Quin tipus de pel·lícules feu al cinema a la fresca?

Pel·lícules d'ara <Perquè vau ficar la pel·lícula de “Mama”, que aquesta és de por....> *ah si de por, fem pel·lícules d'ara, de d'allò... d'actualitat d'un any. D'un any o així, perquè no es poden fer pel·lícules com comercials, has d'esperar uns anys.*

CAPÍTOL 4

L'evolució dels cinemes (2000-actualment)

4.1. L'EVOLUCIÓ DELS LOCALS DE CINEMA

Fins a finals del s. XX, era molt sovint que cada poble disposés del seu propi cinema. No obstant això, tots els cinemes de poble es van acabar tancant, provocant que les persones s'haguessin de traslladar, sinó ho feien ja, a la capital de les seves respectives comarques, alhora d'anar a veure una pel·lícula.

La diferència més notòria que podem identificar entre els cinemes del s. XX i els cinemes del s. XXI és l'*edifici* d'aquest mateix. Avui en dia, tots aquells petits locals de poble, els quals disposaven tant sols d'una o dues sales de projecció, s'han convertit en grans centres, capaços de aplegar una gran quantitat de persones, a més de nombroses instal·lacions relacionades amb el menjar, l'entreteniment, etc. Normalment, els cinemes estan situats en zones comercials, en forma de centre; però també els podem trobar situats al pis superior d'un centre comercial com en el cas de La Maquinista (Barcelona), Les Arenes (Barcelona), entre d'altres.

El cinema de referència en el cas de Navàs, com també de tot el Bages, és el Cines Bages Centre de Manresa, el qual acull un conjunt de conegudes cadenes de menjar com: Pans & Company, Kurz & Gut, l'Aroma, el Farggi Cafe, etc.

³⁵*Vista aèria del cinema Cines Bages Centre*

Una altre diferència que cal destacar, és la *política de no fumar* que tenen implantada, avui en dia, tots els cinemes. Els cinemes del s. XX no la tenien implantada. Aquest fet provocava un cúmul de fum, el qual quedava espargit per tota la sala de projecció, creant un malestar entre tota aquella gent que no fumava. Fins i tot, s'havia arribat el cas, de que no es pogues veure amb claredat la pantalla, a causa de la espessetat del fum.

³⁵Bages Centre: http://www.cinesbagescentre.com/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid=139 [en línia] [consulta 21 de Novembre]

Les ***sales de projeccions*** són un altre diferència que podem observar entre els vells i els actuals cinemes. Anteriorment, les sales de projecció eren espais molt petits, els quals tenien un sòl completament pla. Aquest fet produïa que les persones no poguessin veure amb total claredat la pantalla del cinema, que ja era per si mateixa petita. Avui en dia, aquest problema ja està resolt. Les sales es troben lleugerament inclinades envers la pantalla, de manera que les persones poden tenir una visió molt més àmplia respecte aquesta. A més a més, la instal·lació de butaques, en comptes dels antics seients de fusta, ha afavorit l'acomodació de les persones.

El ***nombre de pel·lícules***, que es projectaven durant el s. XX, era relativament reduït. Les sessions es feien normalment al cap de setmana, a no ser que es celebres algun tipus d'esdeveniment important. Es projectaven aproximadament dues pel·lícules al dia, i les repetien unes tres vegades. A la setmana següent es presentaven dues de noves, deixant aquestes últimes de projectar. Avui en dia, els cinemes ofereixen una gran quantitat de pel·lícules a totes hores de la setmana, de manera que les persones poden escollir entre una gran varietat d'elles i poden anar quan més bé els vagi.

Els ***programes de mà*** són un altre diferència que caldria destacar. Com ja s'ha comentat anteriorment, els programes de mà tenien per la banda de la portada la imatge de la pel·lícula principal i per l'altre banda un petit resum d'aquesta i el nom de la pel·lícula secundària, la qual es projectaria després de la principal. En el peu de pàgina ens podíem trobar amb el nom de la pel·lícula que es faria la propera setmana. Els programes de mà, d'avui en dia, són molt diferents. Per començar ja no és un sol paper, sinó que és un paper plegable, a causa de la gran quantitat de pel·lícules que es fan actualment. Cada pel·lícula té el seu propi apartat en el qual es fa un anàlisi tècnic. A la portada ens podem trobar varis anuncis i/o la imatge principal de la pel·lícula més destacada del cinema. A la pàgina final es pot veure els patrocinadors del cinema. Actualment, els nous programes de mà no estan regits per una mateixa plantilla com els anteriors, avui en dia un es pot trobar diferents varietats d'estil, ja que encara existeixen cinemes petits on tant sols es fan dues pel·lícules, no obstant això el programa de mà que he descrit és l'estil més utilitzat per tots els cinemes.

Com molts saben, la **mentalitat conservadora** que tenien les persones durant el s. XX ha anat evolucionant i canviant, fins arribar a un punt molt diferent del que era anteriorment. Abans no era possible poder veure un petó entre els personatges de la pel·lícula, ja que aquest era eliminat de l'escena. Fins i tot, s'havia arribat a modificar la història de la pel·lícula perquè es creia, que al igual que el petó, era molt obscena. En aquests dies, no hi ha cap problema en mostrar els petons o les escenes més pujades de to. De fet, els nous cinemes estan obligats a mostrar la qualificació de la pel·lícula, perquè d'aquesta forma un pugui comprovar per a quin públic esta destinada.

4.2. ENTREVISTES DE LA GENERACIÓ DELS ANYS 00-ACTUAL

M'he reunit amb la Elisabet Berruezo (1a persona) i amb el Ramon Prat(2a persona) perquè m'expliquin una mica com viuen, avui en dia, el cinema.

NOTA: Les frases que no estan en cursiva són les paraules de l'entrevistador.

1. Vas sovint el cinema, és a dir, és una rutina per a tu o en casos excepcionals? Si és en casos excepcionals em podries dir la raó?

1a persona: *Bé, no és ben bé una rutina, perquè no tinc el suficient temps com per anar-hi sempre que vulgui. Però, hi vaig en ocasions especials, és a dir, quan hi ha un "cumpleanys" o quan treuen una peli nova que vull veure, docs vaig al cine.*

2a persona: *Vaig en casos excepcionals. De tant en tant quan hi ha una peli que m'agrada i em interessa veure-la perquè jo sóc una persona que m'agrada molt el cinema, queda't amb el cinema. <Quan vas en casos excepcionals per quina raó?> Perquè... a veure perquè m'agradi i si puc anar-hi als dimecres que és més barato.*

2. Amb qui sols anar?

1a persona: *Amb els meus amics principalment.*

2a persona: *Amb els amics.*

3. Amb quants anys vas començar a anar al cinema?

1a persona: *Des de molt petita els meus pares sempre han sigut fans del cinema i he anat des de molt petita, no recordo ben bé l'edat, però sobre... des de xica.*

2a persona: *"Joder" pos des de petit. Des dels... jo que se, 5 anys? Jo que se és que anat tota la vida.*

4. Quina és la primera pel·lícula que recordes haver vist al cinema? I quina fou la teva impressió?

1a persona: *Ni idea. <(Es torna a explicar la pregunta)> És que ni idea. “Bueno” una que era d’uns monstres contra... contra no se qui. Monstres vs. Aliens? Existeix una cosa així? Crec que una, una 3D. És que no ho recordo. <I quina impressió et va donar?> Pos em va agradar molt perquè era petita i mai havia vist una peli en 3D i em va sorprendre, perquè no sabia de l’existència d’això.*

2a persona: *És que clar jo les primeres que vaig veure... clar eren tota la meua “puta” vida jo què sé. Tot en meua vida. Però la, així que me’n recordo que la... una que em va... que va ser la primera que vaig veure en 3D va ser la de Monstruos y Aliens, vs Aliens. Aquesta va ser la primera que vaig veure en 3D, és la única que recordo.” Haverà” vaig veure moltes, vaig veure totes, cada diumenge anava al cine. O sea que no se. <I quin era la teua impressió?> De què, del cine? <Sí, la primera impressió que et donava, com veies aquestes...> Ah era molt “guai”. <... pel·lícules> ah si era molt “guai”, m’agradava molt, perquè anar allà amb la sala de “palomites” i em tot ho que m’agrada a mi sopar d’hora i així quedàvem el mig de la sala com els “putos” amos... i en veritat és molt “guai”. M’agradava anar-hi.*

5. Quin és el cinema que vas normalment?

1a persona: *El Bages Centre de Manresa.*

2a persona: *El Cines Bages Centre*

6. Quin és el gènere que més t’agrada?

1a persona: *Entre fantàstic, acció i “thriller”.*

2a persona: *Haviam en el cinema? <Sí> És que no sé com es diu. Drama... drama trista que et fa plorar perquè és massa realista? <Dramàtic> “Pues eso”. Ah, però a mi m’agrada molta la ciència ficció “rollu” juego-dramas, és de matar molt a lo bestia apocalipsis o que sigui molt rato que et fagi plorar.*

7. I l’actor o bé l’actriu?

1a persona: *M’agrada molt Channing Tatum, però no tinc cap preferit en si. Ah si, apunta la Winona Ryder.*

2a persona: *El Charlie Heaton.*

8. Sabries dir quin és el cinema més popular, avui en dia, a la teva comarca?

1a persona: *El Bages sempre. “Bueno” és l’únic que hi ha. (Riure)*

2a persona: *“Bueno” el Cines Bages Centre.*

10. Quin menjar sol haver el cinema?

1a persona: *“Bueno” ara hi han “palomites” dolces i salades, “xuxes”, patates i refrescos, no?*

2a persona: *Palomites, “xuxeries”, gormanderies, bosses de patates, begudes... “pues eso”.*

11. Què significa el cinema per a tu? I què creus que t’aporta?

1a persona: *El cinema per mi és una forma d’entreteniment que inclòs pot arribar-te fer entrar en un nou món, si et fiques molt en la peli i...pos pots acabar ser molt fan d’una cosa i acabant sent una forma de viure, “bueno” una forma de vida, perquè estàs molt... molt enganxat. No se i vius per allò saps, en certa manera. <(Explica la segona pregunta)>*

“Bueno” m’aporta entreteniment i en certs moments pos oblidar-me de els meus problemes i coses, perquè “bueno t’entrete” i et fa pensar en altres coses.

2a persona: *Actualment no m’aporta res perquè no hi vaig. Però, penso que hi té d’haver-hi cinema, perquè el cinema és molt “guai” anar a veure una pel·lícula així. O sigui és necessari, no imprescindible, però és necessari.*

12. De quina manera creus que influència el món del cine actualment?

1a persona: *Doncs crec que pel·lícules molt populars o actors o actrius molt populars dons influeixen sobre... sobretot sobre els adolescents, seguint el seu rol i actituds.*

2a persona: *Penso que el cinema actualment no influeix. Vull dir, no penso que sigui una cosa molt present, abans era molt present anar al cinema. Perquè clar, a lo millor podies anar a mira les pel·lícules al cine saps, i era molt “rollu wow”. El cinema ara el pots mirar... ara ja a l’actualitat hi han més sèries que pel·lícules. O sigui les pel·lícules penso ja que no són tant importants. Jo perquè les sèries és millor perquè “transmeteixen algo” més gran saps, vull dir és una cosa a llarg plas <Perquè les sèries han agafat ja més el cinema> Ja però és una cosa que “transmeteixen” molt més, una pel·lícula és maca, però quan la pel·lícula ja s’ha acabat saps.*

CONCLUSIÓ

L'arribada del cinema, durant la primera meitat del s. XX, fou un esdeveniment innovador i original, el qual va marcar la infantesa de la majoria d'avis del s. XX. Per tant, el cinema va suposar un abans i un després en les vides dels habitants de Navàs. Per un poble petit, el cinema era un vehicle que mostrava noves cultures, llengües, tradicions i molts altres coneixements, la procedència dels quals no es trobava precisament al costat del país. Els cinemes que hi havia en aquell temps foren el Cinema Modern, el Cinema Espanyol i el Local Parroquial, el qual no coincidí mai amb el Modern. La econòmica accessibilitat i el gran interès que despertava, convertia el cinema en un fet rutinari, el qual es duia a terme cada cap de setmana, ja que en aquells anys poca cosa es podia fer durant el final de setmana. El cinema, durant la segona meitat del s. XX, continuava sent vigent a Navàs. En aquells anys només quedava el Cinema Espanyol i el nouvingut Petit Palace. L'activitat seguia sent un fet rutinari per a la majoria de la població i de econòmica accessibilitat. No obstant això, el interès va baixar. El cinema es va veure afectat per l'arribada de la televisió, una nova màquina innovador, la qual va causar a nivell internacional un gran revolt durant els anys 60's. Els avantatges que aquesta presentava, suposaven un difícil problema per el cinema, no obstant això, aquest va saber fer front a les dificultats que la televisió causava. Però, anys després el cinema s'ha vist obligat a fer front a una sèrie de problemes molt més greus:

- EL CINEMA COM A BÉ DE LUXE?

Durant el s. XX, era completament normal anar al cine cada cap de setmana, es podria dir que era una rutina. El cinema no era molt car, el preu ja estava adaptat perquè tothom pugues tenir la possibilitat d'anar-hi alguna vegada. Durant aquell temps el cinema, i qualsevol altre bé o servei, es pagava en pessetes.

³⁶*Pessetes en monedes i bitllets*

36

La Razón: <http://www.larazon.es/economia/hasta-cuando-puedo-cambiar-mis-pesetas-PE11158250> [en línia] [consulta 27 de Novembre de 2017]

³⁷Aquesta és l'evolució de les pessetes:

- 1930: 0'4 - 2 pessetes = 0'00 - 0'01 euros
- 1950: 2 - 3 pessetes = 0'01 - 0'02 euros
- 1960: 12 pessetes = 0'07 euros
- 1980: 130 pessetes = 0'78 euros
- 1990: 300 - 500 pessetes = 1'80 - 3'01 euros

L'euro es va implantar més tard, el 1 de gener de 1999, augmentant d'aquesta forma el preu de l'entrada. Per tant ¿Podria ser possible que, durant els últims anys, el cinema s'hagi convertit en un bé de luxe?

³⁸Com ja em pogut comprovar, el cinema, d'avui en dia, és més car que el d'abans.

- Dies laborables: 7,60 € (a taquilla) i 7,40 € (a internet)
- Dissabtes, diumenges, dies festius i golfes: 8,30 € (a taquilla) i 8,10 € (a internet)
- Dimarts, dia de l'espectador: 6 €
- Dimecres, dia del cine: 4,50 €
- Dijous, dia del soci fidelitat: 5 €

NOTA: Preus del Cines Bages Centre

³⁹*Euros en monedes i bitllets*

A causa del preu, moltes persones ja no van al cine, ni molt menys cada cap de setmana, ja que els hi esdevindria una gran despesa. En canvi, les persones prefereixen quedar-se a casa i veure una pel·lícula que treguin a la televisió o bé llogar-la al Vídeo Club, si és que el poble en té un, o fins i tot veure-la a través d'una plataforma digital com el Netflix o HBO.

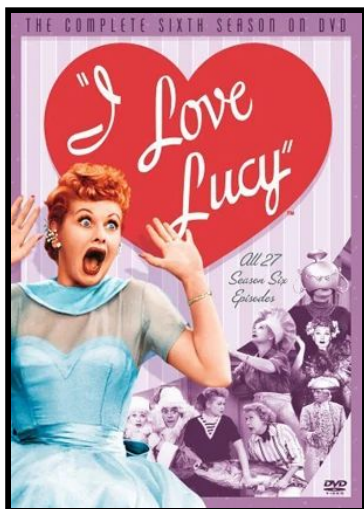
³⁷ IPC: <http://www.ipcblog.es/la-evolucion-del-precio-del-cine-desde-1930/> [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]

³⁸ Bages Centre: http://www.cinesbagescentre.com/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=142 [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]

³⁹ Expansión: <http://www.expansion.com/economia/2017/06/15/5942567422601d814d8b4696.html> [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]

LES SÈRIES DE TELEVISIÓ

L'arribada de les sèries a la televisió va fer trontollar la popularitat que el cinema havia anat adquirint durant la primera meitat del s. XX.

⁴⁰Encara que se sàpiga que els primers programes de la televisió van sorgir durant la dècada del 40's, no hi ha una data concreta que ens indiqui quan es va emetre la primera sèrie de televisió i quin va ser el seu nom, ja que no es considera que aquestes complissin els requisits d'una sèrie. No obstant això, el seu èxit va arribar de la mà de la icònica sèrie, de comèdia nord-americana, *"I love Lucy"* (1952-1957), protagonitzada per una jove Lucille Ball.

⁴¹*Sèrie de televisió "I love Lucy" (1952-1957)*

Avui en dia, moltes persones consideren que les sèries de televisió són molt millors que el cinema mateix. Aquest fet es podria deure a les següents raons:

- Forta addicció.
- El fet de que hagin varis capítols, dona més intriga als espectador
- Trama interessant.
- Personatges estimats.
- Ben construïda.
- Efecte sorpresa durant el final o al llarg de la trama.

Actualment, són moltes les sèries que s'emeten per la televisió, però només unes quantes són les que superen a moltes de les pel·lícules d'aquests dies, especialment per la seva bona qualitat. Algunes d'aquestes són: *"Joc de trons"* (2011-actual), *"Breaking Bad"* (2008-2013), *"Walking Dead"* (2010-actual), *"Els Simpson"* (1989-actual), *"Sherlock"* (2011-actual), *"Modern Family"* (2009-actual), etc.

⁴²*Sèrie de televisió "Modern Family" (2009-actual)*

⁴⁰ Cultura en Cadena <http://preguntas-sobre-series.culturaencadena.com/preguntas/historia-de-las-series-de-televisi3n-un-trabajo-del-equipo-series-de-cec-para-sus-lectores/201107017358.html> [en línia] [consulta 26 de Novembre de 2017]

⁴¹FANDOM http://ultimatei3lovelucy.wikia.com/wiki/Season_6_Episode_List [consulta 26 de Novembre de 2017]

⁴²IMDb: <http://www.imdb.com/name/nm0100866/mediaviewer/rm4040375552> [consulta 26 de Novembre de 2017]

- PLATAFORMES DIGITALS DE CINEMA I SÈRIES

Un altre possible perill per el cinema, podria ser les plataformes digitals d'aquesta tipologia. Les plataformes digitals poden derivar d'una empresa o ja ser elles mateixes un canal de televisió per cable, no obstant això, són serveis de pago de compra i/o lloguer de continguts audiovisuals (pel·lícules i sèries de televisió). Les plataformes van agafar popularitat amb la incorporació de noves tecnologies i la innovació de les velles del s. XX. Les plataformes es poden accedir des de dispositius com l'ordinador, la televisió, la Tablet,... i fins i tot els mòbils, ja que durant els últims anys s'han anat creat aplicacions, les quals pots descarregar-te des de qualsevol d'aquests dispositius.

⁴³*Netflix (1997-actiu) líder en aquest sector*

Aquesta tecnologia tant innovadora presenta els següents avantatges:

- Molt barates, ja que no hi ha la necessitat de pagar per cada pel·lícula que un vulgui mirar. Es paguen uns determinats diners, els quals són decidits per cada empresa, durant cada mes. Però, amb la llibertat de veure totes aquelles pel·lícules i series que l'empresa proporciona.
- Gran comoditat, ja que no cal moure's.
- La plataforma es pot obrir des de qualsevol lloc, amb Internet, i des de qualsevol dispositiu.
- Les plataformes també incorporen milers de sèries, les quals ja em comentat el fort impacte que a ocasional al cinema.
- Moltes de les plataformes són productores i distribuïdores de les seves pròpies pel·lícules i sèries, és a dir, el material creat per l'empresa no és possible veure'l al cinema, ni en qualsevol altre plataforma, excepte per Internet.
- Generalment aquests serveis són gratis durant el primer mes.
- Etc.

⁴³PC Quest: <http://www.pcquest.com/videocon-signs-partnership-with-netflix-for-its-hd-smart-connect/> [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]

NOTA: una plataforma d'aquest àmbit no han de provenir d'una mateixa arrel precisament, no obstant el seu origen, cal saber que totes elles són serveis de pago de compra i/o venda de continguts audiovisuals

Algunes de les plataformes més conegudes a nivell internacional són:

- ⁴⁴ **Netflix** (1997-actiu): empresa americana d'entreteniment, la qual proporciona, a partir d'una tarifa plana mensual, diferents varietats de pel·lícules i sèries de televisió. Netflix és l'actual plataforma núm. 1 de la indústria. La plataforma de Netflix compte amb pel·lícules i sèries de televisió propis.
- **Wuaki** (2007-actiu): empresa de compra i venda de continguts audiovisuals. Wuaki és un dels grans competidors europeus pel líder mundial en aquest sector, Netflix.
- **HBO/Home Box Office** (1972-actiu): és un dels canals de televisió per cable més popular dels Estats Units. Forma part de la corporació Time Warner. HBO és produeix les seves pròpies sèries de televisió, les quals han sigut honorades per premis Emmis, BAFTA's, entre altres.
- ⁴⁵ **Amazon Video** (2006-actiu): servei que ofereix una gran varietat de pel·lícules i programes de televisió. Aquesta plataforma l'opera la gran empresa internacional Amazon, a través de Internet. Amazon Vídeo és una de les grans competidores a nivell internacional de Netflix. És productora de les seves pròpies pel·lícules i sèries de televisió.

Com hem pogut veure, l'augment que, el preu de l'entrada del cinema, ha experimentat en aquestes últimes dècades s'ha convertit en la principal causa de que el cinema únicament s'utilitzi en casos excepcionals i no tant diaris com en el s. XX. Aquest fet ha favorit altres problemes que podrien resultar molt més greus: l'existència de les plataformes digitals d'àmbit audiovisual i les sèries de televisió.

En resum, el que s'ha pogut concloure en aquest treball de recerca, és el fet de que el cinema fou molt important durant els seus inicis, però a causa dels diferents problemes que se li

⁴⁴ Viquipèdia: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Netflix> [consulta 29 de Novembre de 2017]

⁴⁵ VIX: <https://www.vix.com/es/btg/tech/58743/5-alternativas-a-netflix-y-como-se-comparan-con-el-gigante-del-streaming> [consulta 29 de Novembre de 2017]

presenten i al mateix temps presenta ell mateix, podrien provocar dues possibles situacions futures:

- El cinema podria convertir-se completament, si ja no ho és ara, en un bé de luxe, és a dir, que únicament podrà ser utilitzat per aquelles persones que s'ho puguin permetre.
- El cinema podria acabar sent substituït malauradament per els programes de televisió i les plataformes digitals, a causa de la seva manca d'eficiència i interès de les persones.

Però no s'hauria de oblidar la impressió que causen les pantalles del cinema, que cap altre mitjà de comunicació podria substituir. De manera, que un ha de mirar aquestes conclusions amb **perspectiva**.

BIBLIOGRAFIA

- M. Badia i Masgrau, Josep. *Navàs, Història en imatges. 1890-1975*. Manresa: Angle Editorial, 2003. ISBN: 84-88811-56-X i Manresa: Centre d'Estudis del Bages, 2003. ISBN: 84-87618-50-2
- M. Badia i Masgrau, Josep. *Fira de Primavera (1933-2007)*. Navàs: Ajuntament de Navàs, 2007.

WEBGRAFIA

- Notizie Metropolitane: <http://notizie.cittametropolitana.genova.it/2016/06/sivori-120-anni-di-film-e-il-cinema-piu-antico-ditalia-sfida-il-futuro-video-di-tabloid/> [en línia] [consulta 30 de Desembre de 2017]
- DivX Clásico: <http://www.divxclasico.com/foro/viewtopic.php?t=25475> [en línia] [consulta 24 de Setembre de 2017]
- Viquipèdia: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Televisi%C3%B3> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]
- Página 24: <http://pagina24.com.mx/2016/08/08/tv-en-aguascalientes-40-y-60-anos-2/> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]
- Navàs: <http://turisme.navas.cat/ca/un-mural-per-a-la-memoria-historica-de-navas/> [en línia] [consulta 17 de Novembre de 2017]
- Ajuntament de Navàs: http://www.navas.cat/contingut/Noticia/un_gran_mural_ret_homenatge_a_la_memoria_historica_de_navas [en línia] [consulta 17 de Novembre de 2017]
- ABC News: <http://abc7news.com/food/happy-national-popcorn-day/481813/> [en línia] [consulta 26 de Novembre de 2017]
- Charter Oak Scanning: <https://charteroakscanning.com/shop/vhs-transfer/> [en línia] [consulta 17 d'Octubre de 2017]
- Foto Film Navàs: http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/historia_04.html [en línia] [consulta 17 d'Octubre de 2017]
- Foto Film Navàs: <http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/membres.html> [en línia] [consulta 17 d'Octubre de 2017]

- Foto Film Navàs: <http://fotofilmnavas.blogspot.com.es/p/concurs-2017.html> [en línia] [consulta 11 de Novembre de 2017]
- Nació Manresa: <https://www.naciodigital.cat/manresa/noticies/etiqueta/festa+major+nav%C3%A0s> [en línia] [consulta 11 de Novembre de 2017]
- HFPa: <https://www.goldenglobes.com/film/seven-brides-seven-brothers> [en línia] [consulta 4 de Novembre de 2017]
- Bages Centre: http://www.cinesbagescentre.com/index.php?option=com_content&view=article&id=8&Itemid=139 [en línia] [consulta 21 de Novembre]
- La Razón: <http://www.larazon.es/economia/hasta-cuando-puedo-cambiar-mis-pesetas-PE11158250> [en línia] [consulta 27 de Novembre de 2017]
- IPC: <http://www.ipcblog.es/la-evolucion-del-precio-del-cine-desde-1930/> [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]
- Bages Centre: http://www.cinesbagescentre.com/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=142 [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]
- Expansión: <http://www.expansion.com/economia/2017/06/15/5942567422601d814d8b4696.html> [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]
- Cultura en Cadena <http://preguntas-sobre-series.culturaencadena.com/preguntas/historia-de-las-series-de-television-un-trabajo-del-equipo-series-de-cec-para-sus-lectores/201107017358.html> [en línia] [consulta 26 de Novembre de 2017]
- FANDOM http://ultimateilovelucy.wikia.com/wiki/Season_6_Episode_List [consulta 26 de Novembre de 2017]
- IMDb: <http://www.imdb.com/name/nm0100866/mediaviewer/rm4040375552> [consulta 26 de Novembre de 2017]
- PC Quest: <http://www.pcquest.com/videocon-signs-partnership-with-netflix-for-its-hd-smart-connect/> [en línia] [consulta 29 de Novembre de 2017]
- VIX: <https://www.vix.com/es/btg/tech/58743/5-alternativas-a-netflix-y-como-se-comparan-con-el-gigante-del-streaming> [consulta 29 de Novembre de 2017]
- Viquipèdia: <https://ca.wikipedia.org/wiki/Netflix> [consulta 29 de Novembre de 2017]
- Biblioteca Virtual: <http://bibliotecavirtual.diba.cat/salut/els-cacauets-un-llegum-amb-alt-contingut-en-proteines> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]
- All About Africa: <https://dorcasabaa.wordpress.com/2015/07/22/did-you-know-tiger-nuts-can-help-you-lose-weight/> [en línia] [consulta 7 d'Octubre de 2017]